

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

KATEDRA GEOGRAFIE

Lukáš BOČEK

**Změny průběhu česko-slovenské hranice po roce 1992 –
geografické dopady**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracoval samostatně za použití citované literatury.

V Olomouci, dne 9. května 2012

.....

podpis

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu mé práce RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za odborné vedení a laskavý přístup. Zároveň děkuji Františku Sábovi za poskytnutí cenných informací a materiálů.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lukáš BOČEK**
Osobní číslo: **R08004**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obory: **Geografie**
Historie
Název tématu: **Změny průběhu česko-slovenské hranice po roce 1992 -
geografické dopady**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je popsat změny průběhu česko-slovenské hranice po roce 1992 a identifikovat jejich geografické dopady. Autor u každé změny popíše důvody, pro které bylo ke změně přistoupeno a zjistí, jaké dopady měly tyto změny na místní komunity (ekonomické dopady, přeshraniční vztahy, dopravní obslužnost, apod.). Práce se zaměří zejména na změny v osídlených oblastech, tj. v prostoru osad Sidonia a U Sabotů / Šance.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 5 000 - 8 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Teoretické práce, širší problematika fungování česko-slovenské hranice:
Halás, M., Řehák, S. 2008. Příspěvek k anatomii společného pohraničí České republiky a Slovenské republiky. In: Geografický časopis, roč. 60, č. 3, s. 279-298. ISSN 0016-7193.

Halás, M. 2006. Theoretical preconditions versus the real existence of cross-border relations in the Slovak-Czech borderland. In: Europa XXI, Vol. 15. Warszawa: IGiPZ PAN, s. 63-75. ISSN 1429-7132.

Halás, M. 2002. Hranica a prihraničný región v geografickom priestore (teoretické aspekty). In: Geographia Slovaca 18. Bratislava: Geografický ústav SAV, s. 49-55. ISSN 1210-3519.

Případové studie, novinové články a zprávy o oblasti osad U Sabotů / Šance a Sidonie, stenografické záznamy z jednání Poslanecké sněmovny PČM o schválení hraniční smlouvy se Slovenskem, ad. Např.:

Ansell, D. 1999. The U Sabatov Border Community. IBRU Boundary and Security Bulletin, Winter 1998-1999, s. 99-101.

ČTK. 1997. Občania z osady U Sabotov včera podpisovali zmluvy o odškodnom. SME.sk, piatok 1. 8. 1997

a řada dalších

dokumenty legislativního charakteru - hraniční smlouva, usnesení vlád (např. Uznesenie Vlády Slovenskej republiky k návrhu na kompenzáciu majetkovej ujmy občanom Slovenskej republiky a na riešenie infraštruktúry osád U Sabotov a Sidónia v súvislosti so zmenami slovensko-českej štátnej hranice a výmenou časti štátnych území, č. 397, 3. júna 1997), ad.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **28. května 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2011**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 28. května 2010

OBSAH

1 ÚVOD	7
2 CÍLE PRÁCE A POUŽITÁ METODIKA	9
2.1 Cíle práce	9
2.2 Použitá metodika.....	9
2.2.1 Rešerše literatury.	9
3 VYMEZENÍ A HISTORIE ČESKO-SLOVENSKÉ HRANICE.	11
3.1 Základní informace.	11
3.2 Historický vývoj hranice do roku 1918.	11
3.2.1 Západní hranice.	13
3.2.2 Severní hranice.....	15
3.2.3 Jižní hranice.	16
3.2.4 Východní hranice.....	17
3.3 Historický vývoj hranice od roku 1918 do roku 1992.	18
3.3.1 Vznik Československé republiky a vymezení hranic.....	18
3.3.2 Období 2. světové války.	20
3.3.2.1 První rozhraničení se Slovenskem.....	21
3.3.3 Období mezi lety 1945 až 1992.	23
3.3.3.1 Poválečná obnova hranic.....	23
3.3.3.2 Období po roce 1992.....	24
4 ZMĚNY ČESKO-SLOVENSKÉ HRANICE PO ROCE 1992.	26
4.1 Politické pozadí, dojednání a přijetí hraniční smlouvy.....	26
4.1.1 Politické pozadí rozdělení Československa.	26
4.1.2 Dojednání a přijetí hraniční smlouvy.....	28
4.2 Přehled změn průběhu státní hranice.....	29
4.2.1 Jednotlivé změny na česko-slovenské hranici.	30
4.3 Změny v osídlené oblasti Sidonie.	37
4.3.1 Charakteristika osady Sidonie.	37
4.3.2 Legislativní rámec.....	38
4.3.2.1 Samotné předání a posunutí historické hranice.....	40
4.3.3 Reflexe v médiích.	41

4.3.4 Současný stav v osadě Sidonie.....	43
4.4 Změny v osídlené oblasti U Sabotů / Šance.....	46
4.4.1 Charakteristika osady Šance (dříve U Sabotů).....	46
4.4.2 Legislativní rámec.....	46
4.4.2.1 Samotné předání a posunutí historické hranice.....	48
4.4.2.2 Přejmenování osady U Sabotů / Šance.....	49
4.4.3 Reflexe v médiích.....	49
4.4.4 Současný stav v osadě Šance.....	51
5 ZÁVĚR.....	53
6 SUMMARY.....	55
7 POUŽITÉ ZDROJE.....	56
8 SEZNAM PŘÍLOH.....	60

1 ÚVOD

Záliba v historii, kterou studuji společně s geografii, a také bydliště v podhůří Moravskoslezských Beskyd, které se nachází několik kilometrů od hranice se Slovenskem, mě vedly k výběru tématu práce, ve které se obě vědní disciplíny vzájemně prolínaly.

Hraniční změny se téměř nikdy v historii lidstva nevyhnuly konfliktům a problémům, ať už probíhaly na úrovni diplomatické, či na bitevním poli. O to více se lidé dodnes pozastavují nad tím, jak relativně bezproblémové bylo rozdělení Československa v roce 1993. Nedošlo k vypsání referenda, nejvyšší státní orgány rozhodly, lidé přihlíželi. Ať už se vznikem dvou nástupnických republik souhlasili či nikoliv, žádné větší demonstrace nebo násilnosti nebyly zaznamenány.

Lidé se také často ptali, a dodnes se k tomuto tématu vracejí, jaká byla příčina rozdělení. Důvodů můžeme najít hned několik. Jedním z nich je vznik samotného Československa roku 1918, který z historického hlediska byl vytvořen ze dvou národů, Čechů a Slováků,¹ kteří se vyvíjeli po téměř 1 000 let v odlišných historických jednotkách. Tudíž, ač mají k sobě velmi blízko, jejich historický vývoj probíhal odděleně. Další příčinou, která mohla hrát na konci 80. a počátku 90. let roli nejdůležitější, je jistý pocit „méněcennosti“ Slovenska jako populačně, tak i ekonomicky slabšího ze dvou členů federace, navíc člena postiženého výrazněji ekonomickými transformačními změnami po roce 1989.

Předkládaná práce se zaměřuje na důsledky, které vznikly rozdělením České a Slovenské Federativní Republiky, zejména změny v pohraniční oblasti, kdy z vnitřní československé hranice se stala hranice mezistátní mezi Českou a Slovenskou republikou.

Práce je rozdělena do čtyř stěžejních kapitol. Úvodní kapitola se týká územního vývoje českého státu od jeho počátku státnosti, tedy 10. století, až do vzniku samostatné České republiky. Důraz je kladen zejména na historický vývoj hranice česko-slovenské.

Následující kapitola se zaměřuje na přehled změn česko-slovenské hranice po roce 1992. I když oba nástupnické státy smlouvou z 29. října 1992 přijaly zásadu, že státní hranice mezi nimi bude totožná s dosavadní administrativní hranicí, v určitých lokalitách bylo ovšem potřeba odstranit drobné anomálie, které po rozdělení vyvstaly. Celkově bylo vyměněno území o rozloze 452,02 ha, přičemž přesuny byly dokonale vykompenzovány a nevedly tedy ke změně rozlohy území České ani Slovenské republiky.

¹ Součástí tehdejšího Československa byla také Podkarpatská Rus.

Byly však dvě lokality, ve kterých se rozhraničení týkalo přímo obyvatel, pro které se stala hranice do větší či menší míry překážkou v jejich každodenním životě. Jednalo se o osady Sidonie a U Sabotů / Šance.² Jak se s danou problematikou obě osady vyrovnaly, o tom pojednává třetí a čtvrtá podkapitola.

Součástí práce jsou také přílohy, zejména mapy dokládající změny v územním vývoji českého státu, fotografie lokalit v pohraničí a legislativní aparát, který dokládá jednotlivé změny, k nimž došlo v česko-slovenském pohraničí.

² Do roku 1998 se osada jmenovala U Sabotů, poté byla přejmenována na osadu Šance (viz. podkapitola 4.4.2.2. Přejmenování osady U Sabotů).

2 CÍLE PRÁCE A POUŽITÁ METODIKA

2.1 Cíle práce

Cílem bakalářské práce je popsat změny průběhu česko-slovenské hranice po roce 1992 a identifikovat dopady těchto změn, zejména dopady geografické. Na základě studia odborné literatury je cílem práce zhodnotit vývoj hranic našeho státu až do současnosti. Následně v terénu zmapovat 18 změn, které byly navrženy Rozhraničovací komisí roku 1996 a k těmto změnám pořídit vlastní fotodokumentaci. Hlavním cílem je zaměřit se na změny v osídlených oblastech, tj. v prostoru osad Sidonie a U Sabotů / Šance a pomocí řízených rozhovorů s místními popsat dopady na místní komunity.

2.2 Použitá metodika

Při zpracování práce byly mimo odborné publikace použity také informace z internetových a mapových zdrojů. Identifikace dopadů, které přinesly změny hranice v osídlených oblastech, byla umožněna také prostřednictvím řízených rozhovorů s místními obyvateli osad Sidonie, U Sabotů / Šance, obcí Brumov-Bylnice, Vrbovce, Javorník nad Veličkou, zejména s jejich starosty a kronikáři.

2.2.1 Rešerše literatury

Stěžejní publikací pro charakteristiku územního vývoje českého státu byla monografie *Dějiny správy v českých zemích* (HLEDÍKOVÁ a kol., 2007), jež popisuje vývoj našeho státu od 9. století až po současnost. Pro nejstarší období historického vývoje hranic jsem také sekundárně čerpal informace z následujících publikací a článků: *Dějiny českých zemí I* (HARNA, FIŠER, 1995), *Kosmova kronika česká* (HRDINA, BLÁHOVÁ, 2005), *České dějiny I* (NOVOTNÝ, 1912), *Historická geografie českých zemí* (SEMOTANOVÁ, 1998), *Vybrané kapitoly z historické geografie českých zemí a z nauky o mapách* (KAŠPAR, 1990), *České dějiny I*. (ŠIMÁK, VÍTĚZSLAV, 1938), *Území západočeských Sedličanů* (ŠIMEK, 1951), *Hranice našeho státu v dějinném vývoji (1)* (TRÁVNÍČEK, 1992), *Územní vývoj někdejšího těšínského knížectví* (TRÁVNÍČEK, 1969), *Územní vývoj Chebska* (TRÁVNÍČEK, 1975), *Moravsko-uherská hranice v 10. až 13. století* (ZEMEK, 1972) a *Čechy v době knížecí* (ŽEMLIČKA, 1997).

Pro popsání územního vývoje našeho území od roku 1918 po současnost jsem využil následující monografie a články: *Brief History of Czechoslovakia* (DOWLING, 2002), *Genese*

Československa (KALVODA, 1998), *Politické a právní dějiny hranic predmníchovskej republiky* (KLIMKO, 1986), *Dějiny 20. století* (KUKLÍK, 1998), *Československý rok 1938* (KVAČEK, 2011), *Dějiny 20. století* (MANDELOVÁ a kol., 2005), *Češi a Slováci ve 20. století* (RYCHLÍK, 2012), *Česko-Slovensko: konflikt, roztržka, rozpad* (STEIN, 2000), *Zrod ČSR v datech a událostech* (ČAPKA, 1998) a monografie *Podruhé a naposled aneb mírové dělení Československa* (WOLF, 1998).

Pro přehlednější vyobrazení územních změn byly v práci použity mapové zdroje: *Školní atlas československých dějin* (MUSÍLEK, 1996), *Atlas českých dějin 1. díl* (SEMOTANOVÁ, 1998) a *Atlas českých dějin 2. díl* (SEMOTANOVÁ, 2003).

Samotné změny česko-slovenské hranice po roce 1992 jsou velmi přehledně popsány v publikaci *Státní hranice Československa a České republiky* (SOVINSKÝ, 2005), a také v knize *Hry o hranice* (KADLEC, 2001). Také příspěvek v Geografickém časopise *K „anatomii“ společného pohraničí České republiky a Slovenské republiky* (HALÁS, ŘEHÁK, 2008) popisuje jednotlivé změny a jejich geografické dopady.

Legislativa, která upravovala změny hranic Československa a později České republiky je přehledně členěna v publikaci *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa* (GRONSKÝ, 2007). *Mezinárodní právo veřejné* (POTOČNÝ, 2006) a monografie *Ústavní právo a státověda II. díl* (PAVLÍČEK, 2011). Jisté informace legislativního charakteru jsem čerpal také z internetových zdrojů (HARNER, 2010; HLAVIČKA, 1997). Některé smlouvy a úmluvy týkající se změn na hranicích mi byly poskytnuty přímo na obecních úřadech obcí Brumov-Bylnice, Javorník nad Veličkou a Vrbovce.

Důležité pro bakalářskou práci bylo také čerpat z děl regionálních autorů, kteří podali na danou problematiku trochu subjektivnější náhled, jelikož často pocházeli přímo z oblastí, ve kterých ke změně hranic došlo. Historii osady Sidonie popisuje dílo *My, Sidonští aneb možná to tak jednou bylo* (MORAVČÍK, 2004). Ohlédnutí se za minulostí osady můžeme najít také v monografii *Pohledy do minulosti* (SÁBA, 2006) a *Brumov-Bylnice* (KOHOUTEK, PÍSKOVSKÝ, 1982). Informace byly také získány z obecních kronik Brumova-Bylnice, obce Vrbovce a Javorníku nad Veličkou.

K mediálnímu obrazu ohledně dění na hranicích přispívaly deníky státní i lokální celostátní deníky i místní tisk. V kapitole „Reflexe v médiích“ čerpáno z článků vydaných těmito deníky: MF Dnes, Právo, Rudé právo, Sme, Pravda, Deník a Zlínské listy.

3 VYMEZENÍ A HISTORIE ČESKO-SLOVENSKÉ HRANICE

3.1 Základní informace

Česká republika je vnitrozemským státem, který sousedí s Polskem, Slovenskem, Rakouskem a Německem. Celková délka hranic naší republiky s okolními státy činí 2 311,143 km a je dána 38 558 hraničními znaky, což představuje v průměru 17 hraničních znaků na 1 km. V současnosti má Česká republika se svými sousedy 59 hraničních úseků. Samotná délka hraničních úseků je různá a je dána dohodou států. Délka hranice s Polskem je 782,6 km, je tvořena 4 úseky s 11 225 hraničními znaky. Hranice s Německem je dlouhá 810,68 km a tvoří ji 35 úseků s 15 932 hraničními znaky. Hranice s Rakouskem má délku 466,1 km, součástí je 11 úseků s 6 622 hraničními znaky. (SOVINSKÝ, 2005; SEMOTANOVÁ, 1998)

Nejkratší hranici má Česká republika se Slovenskem, délka činí 251,763 km, nachází se na ní 9 hraničních úseků s 4779 hraničními znaky. (HALÁS, ŘEHÁK, 2008) Hranice se Slovenskou republikou je nejmladším úsekem české státní hranice. Důvodem bylo rozdělení Československa, jež dalo vzniknout k 1. lednu 1993 dvěma samostatným státům, České a Slovenské republice. Pokud se zaměříme na strukturu státní hranice se Slovenskem, tak z celkové délky 251,8 km leží 70,7 km na vodních tocích a stržích (tzv. mokrá státní hranice), 21,3 km na hraničních cestách a 159,4 km je přímo vyznačeno v terénu pomocí hraničních znaků (kamenů). (SZCZYRBA, 2012) Hranice začíná na česko-slovensko-rakouském trojmezí³, dále postupuje proti proudu Moravy k Rohatci, následně tokem Morávky a Sudoměřického potoka k vrcholu Tlusté hory (556 m) v Bílých Karpatech. Pokračuje přes hřbety Javorníků, Moravskoslezských Beskyd, až po katastr obce Hřčava, kde se nachází nově vybudovaný památník česko-slovensko-polského trojmezí. (ŠLACHTA, 1993) (viz Příloha č. 1)

3.2 Historický vývoj hranice do roku 1918

Jak je všeobecně známo, český stát respektive jeho hranice, se začal formovat od 10. do počátku 11. století. Právě v této podobě ho lze charakterizovat také v současnosti. (SEMOTANOVÁ, 1998) Územní vývoj našeho státu však během několika staletí prodělal

³ Místo, kde řeka Dyje ústí do Moravy.

velké množství změn. Navíc některá území byla spojena s českým státem jen osobou panovníka.⁴ Další problematikou byla zahraniční léna, jejichž územní rozsah se nedá zachytit zcela přesně. (TRÁVNÍČEK, 1992)

Větší část naší státní hranice patří k nejstarší a nejstabilnější na evropském kontinentu. Díky pohraničním horám a lesům ji lze charakterizovat jako přirozenou hranici (někdy též orografická či přírodní). Druhým typem je hranice umělá (geometrická).⁵ (CHROMÝ, 1999) Hranice českého knížectví procházely středem horských pásem, s dnešními byly totožné v oblasti Krušných hor a Krkonoš. Naopak současná jižní hranice s Německem a Rakouskem byla v počátcích české státnosti posunuta poměrně hluboko do bavorského území, tedy Český les a Šumava netvořily hraniční pohoří. Jih Moravy neměl přirozené hranice, hranice procházela až kousek od levého břehu Dunaje, následně směřovala po toku Moravy a Olšavy směrem k horským hřebenům, které tvořily hranici východní. (HLEDÍKOVÁ a kol., 2007). Jednalo se o horská pásma Bílých Karpat, Javorníků, Moravskoslezských Beskyd. Dále pokračovala severozápadním směrem středem Hrubého a Nízkého Jeseníku přes Soví hory, kdy se opět napojila na krkonošský masiv.⁶ (SEMOTANOVÁ, 1998)

Nejstarším dokumentem, který se dochoval o hranicích českého knížectví, je listina císaře Jindřicha III.⁷ z 29. dubna 1086. Tehdejší popisovaná hranice biskupství se shodovala s hranicemi knížectví za Boleslava II. (viz Obr. 1) (KADLEC, 2001)

⁴ Tzv. personální unie – území spojené s naším státem pouze osobou panovníka, ale jinak samostatné. Byla to především území na jihu (části dnešního Rakouska, Maďarska, Slovinska, Itálie) a také na severovýchodě (dnešní Polsko). Od pol. 13. stol. to byly: Horní a Dolní Rakousy (1251 – 1276), Štýrsko (1260 – 1276), Korutany (1269 – 1276), Pordenone (1270 – 1276) a Gdaňské Pomoří (1300 – 1305). Ve 14. století se jednalo o území Lucemburska (1310 – 1344), Mazovska (1329 – 1355), Tyrolska (1335 – 1342), Horní Falce (1353 – 1400) a Braniborska (1373 – 1415).

⁵ Hlavním typem hranic jsou přírodní a umělé. Ale geografové rozlišují také další typy hranic: etnické – hranice mezi oblastmi s různým jazykem nebo mezi oblastmi, jejichž obyvatelstvo se hlásí k jiným národům; geometrické – jsou zpravidla vedeny přímo od jednoho smluvně stanoveného bodu k druhému bez ohledu na fyzickogeografické, sociální, ekonomické či jiné podmínky; historickogeografické (původní, reliktní) – jsou mezními oblastmi historickogeografického regionu, a které v některém období v minulosti byly funkčními hranicemi mezi diferencovanými funkčními prostorovými jednotkami, respektive jednotkami s odlišným osídlením, odlišným systémem hospodaření, odlišnými kulturními tradicemi a znaky obyvatelstva; politické – linie nebo také prostory, které od sebe oddělují dva různé politické systémy a vnímáme je jako vnější linie prostorové působnosti určité vlády nad určitým územím.

⁶ Kosmova kronika popisuje hranici následovně: „Hranice pak její na západ jsou tyto: Tuhoš s krajem, jenž dosahuje rozhraní řeky Kouby, Sedlec a Lučané a Děčané, Lutoměřici, Lemuzi až ke středu lesa, jímž jsou Čechy ohraničeny. Potom na půlnoc jsou tyto hranice: Pšované, Chorvati a druzí Chorvati, Slezané, Třebované, Bobfané, Dědošané až ke středu lesa, kde přicházejí hranice Milčanů. Odtud na východ má tyto řeky za hranice: Bug a Styr s hradem Krakovem a krajem, jehož jméno je Váh, se všemi krajinami, jež náleží k dřívě řečenému hradu, jímž jest Krakov. Odtud připojením pomezí uherského rozšířena, táhne se až k horám, jež slovou Tritri (Tatry). Potom na té straně, jež jest obrácena na poledne, táž biskupská osada s připojením země moravské táhne se až k řece, jež slove Váh, a ke středu lesa, jenž slově More, a téže hory, která hraničí s Bavory.

⁷ Jedná se o německého krále Jindřicha IV., jako císaře ovšem III., protože Jindřich I. Ptáčník nikdy císařem nebyl, proto dochází k posunu v číslování císařů.

Obr. 1. Mapa českých zemí v 10. – 12. století (SEMOTANOVÁ, 1998)

Až ve 14. století došlo k rozšíření jádra státu, kdy vznikly tzv. země koruny České (zisk Chebska, Horní a později také Dolní Lužice). V průběhu 14. století se součástí České koruny stalo také Slezsko, jež bylo označováno „pagús Silensis“. (TRÁVNÍČEK, 1992)

Samozřejmě během následujících staletí můžeme sledovat řadu anomálií v územním vývoji českého státu, nejčastěji docházelo ke změnám hranic právě v místech, kde chyběly hranice přirozené, tedy zejména v oblasti jižní a jihovýchodní Moravy.

3.2.1 Západní hranice

Jak již bylo řečeno, šlo o stabilní úsek hranic, jejichž stálost byla zapříčiněna zejména pohořími Šumavou a Českým lesem. V době vzniku státu však hranici nelze považovat za lineární, ale spíše plošnou, kdy ji tvořil široký neprostupný pás lesa, který byl původně považován za tzv. „res nullius“, neboli věc nikoho.⁸ (KAŠPAR, 1990) V pramenech bývá tento široký hraniční pruh také označován „ad mediam silvam“. (TRÁVNÍČEK, 1992) Podle kronikáře Kosmy byl les, který hranici utvářel, považován za něco posvátného, jež bylo zakázáno mýtit. Ale díky postupné kolonizaci se začala hranice zužovat a měnit v pomyslnou čáru. (HRDINA, 2005)

⁸ Teprve s nástupem kolonizace se hranice upřesňovala a měnila na lineární. V oblasti Šumavy se však tato lineární hranice vytvořila až na počátku 18. století.

Velké spory nastávaly zejména díky nalezištím zlata v Kašperských horách a nejbližším okolí, kdy lze zachytit časté nájezdy Bavorů na české území.⁹ (KADLEC, 2001) Největším problematickým územím však bylo samotné Chebsko a Ašsko, které neustále měnilo svého majitele. Celá oblast Chebska byla v minulosti označována „terra Slavorum“, kterou obývali převážně Slované. V 9. století obývaly tuto oblast slovanské kmeny Chebanů a Sedličanů. (ŠIMEK, 1951) Při založení pražského biskupství roku 973 ovšem Chebsko nespadlo pod jeho diecézi, ale nadále náleželo diecézi v Řezně. Tím se zvýšil politický vliv ze západu a území se stalo součástí severní marky. (NOVOTNÝ, 1912) Ve 12. a 13. století sílila v Chebsku německá kolonizace, avšak v oblasti se stále používal zčásti český jazyk. (ŠIMÁK, 1938).

Prvně Chebsko získal pro český stát roku 1266 Přemysl Otakar II., bylo tomu ovšem na pouhých deset let, kdy se roku 1276 musel vzdát území ve prospěch Rudolfa Habsburského. (SEMOTANOVÁ, 1998) Roku 1291 bylo získáno území Chebska Václavem II. zpět, ale po vymření Přemyslovců bylo opět ztraceno. K trvalému spojení s českým státem došlo až roku 1322 za vlády Jana Lucemburského. (HLEDÍKOVÁ a kol., 2007). Navíc roku 1335 bylo k Chebsku připojeno Ašsko a Selbsko. (KAŠPAR, 1990)

Za vlády Václava IV. došlo ke zmenšení území Chebska a České království získalo téměř současnou podobu. (viz Příloha č. 2) Ač šlo o poměrně stálý úsek hranic, i zde docházelo zejména od 16. století k častým dílčím územním sporům. Za zmínku stojí zejména rozepře o území v okolí hory Javor u Železné Rudy, jež se táhla od 16. století až do počátku 18. století.¹⁰ (KADLEC, 2001)

Právně se Chebsko začalo přičleňovat k českým zemím až po ujednání vestfálského míru roku 1648. Po zániku Římské říše národa německého roku 1806 došlo ještě k menším územním změnám, kdy příčinou bylo rozvázání právních vztahů k někdejší říši. (TRÁVNÍČEK, 1975)

⁹ Roku 1356 nechal založit český král a římský císař Karel IV. hrad Kašperk, a to právě z důvodů obrany zemských hranic před loupeživými Bavori. (zdroj: kasperk.cz)

¹⁰ První jednání o průběhu této hranice spadají již do roku 1512. Jednání však skončilo neúspěchem a bylo podmíněno k vypracování prvního kartografického znázornění bavorsko-českých pohraničních hor. Mapu nechali vyhotovit vévodové Ludwig a Wilhelm Bavorští v letech 1514 – 1515. I když jsou zpracovatelé mapy německého původu, tak i zde je hraniční čára vedena vrcholem Javoru. Další důkaz, který hovoří o příslušnosti Javoru na českou stranu je mapa "Mappa geographica Regni Bohemiae" vyhotovená roku 1720 vojenským inženýrem Janem Kryštofem Mullerem. Řadu hraničních sporů v této oblasti ukončilo poměrně přesné vytyčení hranic mezi Bavorskem a českou stranou, jednalo se o tzv. hraniční reces z roku 1707. Ke konečné ztrátě Javoru došlo za panování Marie Terezie, jež podepsala dne 3. března 1764 Úmluvu mezi Rakouskem a Bavorskem. Šlo o změnu hranic neoprávněnou a také nevýhodnou pro české země.

3.2.2 Severní hranice

Na severu bylo z větší části území českých zemí opět chráněno zejména hranicemi orografickými (Krušné hory, Jizerské hory, Lužické hory, Krkonoše, Orlické hory a pohoří Hrubého a Nízkého Jeseníku). První zmínku o rozhraničení této oblasti můžeme dohledat v zakládací listině biskupství míšeňského, která spadá již do roku 968 a pojednává o rozhraní niského území a českého území.¹¹ (KADLEC, 2001).

Nejméně stabilním úsekem severní hranice byla oblast dnešního Slezska. Je to dáno zejména tím, že zde není žádný větší orografický celek, který by tvořil přirozenou hranici. Naopak jde o místo, kudy již v minulosti vedly význačné zemské stezky a bylo snadno dostupné také pro dobyvatele. (viz Příloha č. 3). Právě území zmiňovaného Slezska se prvně stalo součástí českých zemí za vlády Přemyslovce Boleslava I., který svou výbojnou politikou obsadil severní Moravu, Slezsko a Malopolsko (Krakovsko). (ŽEMLIČKA, 1997) Netrvalo však dlouho a Přemyslovci byli zpět zatlačeni polskými Piastovci již koncem osmdesátých let 9. století. (SEMOTANOVÁ, 1998). Během 11. a 12. století se součástí českého státu stalo také Kladsko, Žitavsko, Donínsko a Budyšínsko. (viz Obr. 1.). V průběhu následujících staletí tato území měnila své majitele, probíhaly neustálé spory. (KAŠPAR, 1990) Je třeba zdůraznit, že Slezsko se po následující staletí vyvíjelo jedině jako součást českého státu.¹²

Ve 13. století získalo Slezsko nezávislost a stalo se součástí území Vratislavské diecéze, ne však nadlouho. (TRÁVNÍČEK, 1969). Definitivně bylo spojení Slezska s Českou korunou stvrzeno roku 1335 smlouvou v Trenčíně, kdy se Jan Lucemburský díky tomu vzdal nároků na polskou korunu. (TRÁVNÍČEK, 1992)

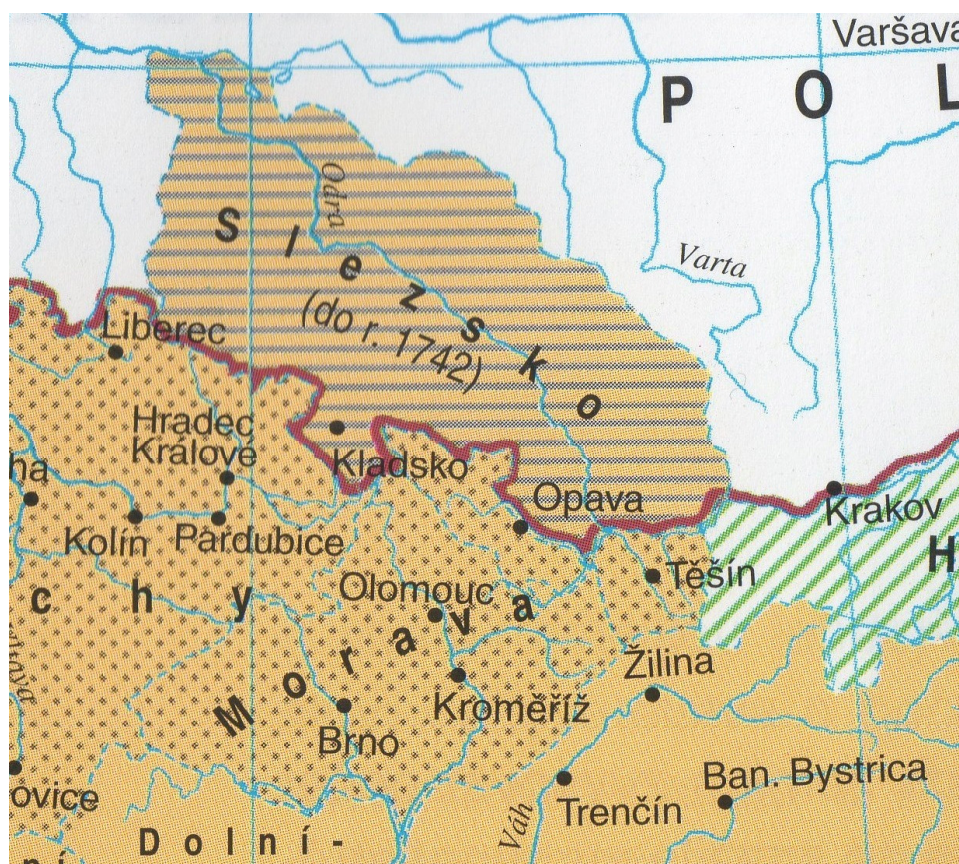
Zvrat však nastal za vlády Marie Terezie, kdy roku 1742 celé Kladsko, Dolní Slezsko, část Horního Slezska, Opolsko, Ratibořsko, a z Bohumínska území na pravém břehu řeky Olše připadlo Prusku. (ČECHURA, 1996). Tento dohodnutý hraniční reces se do budoucna stal základní mezinárodní akt pro stanovení hranic mezi Moravou a Slezskem, respektive českým státem a Pruskem¹³ (KADLEC, 2001). I když Marie Terezie následně o Slezsko ještě

¹¹ Místo, kde dnes opouští Labe Českou republiku.

¹² Již Geograf bavorský se zmiňuje o slovanském osídlení Slezska. Také Kosmas dokazuje ve svém díle tuto skutečnost. Od 14. do 18. století byla náležitost Slezska k českým zemím dána také lenní vazbou mnohých slezských knížectví k českému králi. Po nástupu Habsburků na český trůn roku 1526 vydal Ferdinand I. reverz, jímž vymezil Slezanům právo, díky němuž mohli volit českého krále, což byl další doklad náležitosti Slezska k českému státu.

¹³ Později se o tuto skutečnost opíralo Polsko v tzv. sporu o Těšínsko

bojovala, tak nakonec díky prohře byla část Slezska¹⁴ i Kladsko navždy odtrženo od Čech.¹⁵ (viz Obr. 2.)

Obr. 2. Ztráta části Slezska a Kladska za vlády Marie Terezie (SEMOTANOVÁ, 2003)

3.2.3 Jižní hranice

Nejstarší zprávy o hranicích českých zemí na jihu spadají opět do období počátku naší státnosti, tedy do 9. století. Z pramenů můžeme vyčíst, že v minulosti sahaly jižní hranice až k Dunaji. Součástí českých zemí na jihu bylo Cáhlavsko, Vitorazsko, Světelsko a Českokrumlovsko. (MUSÍLEK, 1966). Jde o hranici, kde chyběla přirozená horská hradba, proto se její nynější průběh poměrně značně liší oproti minulosti. K ustálení této hranice došlo až koncem 11. století, kdy se její průběh posunul od Dunaje na řeku Dyji. (KAŠPAR, 1990) Příčinou posunutí hranice byla kolonizace. (KADLEC, 2001)

Jedním z nejspornějších území bylo Vitorazsko.¹⁶ (viz Obr. 1.) Již za vlády Přemyslovce Soběslava II. vyústil spor o tuto oblast ve válku s rakouským vévodou

¹⁴ Tzv. České (Rakouské) Slezsko zahrnovalo celé Těšínsko, části Opavska a Krnovska, a také část Niska s Cukmantlem, Vidnavou a Javorníkem.

¹⁵ České země přišly ztrátou Slezska o 40 307 km²; rakouskému Slezsku (tedy českým zemím) zůstalo pouhých 5147 km².

Jindřichem II. (ČECHURA, 1996) Ten pro Rakousy žádal celý pohraniční les, a to i přesto, že podle tehdejších zvyklostí probíhaly hranice středem lesa. Spor byl vyřešen až císařem Friedrichem I. Barbarossou roku 1179, který určil jako hraniční čáru řeku Lužnici,¹⁷ tím pádem se část Vitorazska ocitla na rakouské straně. (NOVOTNÝ, 1912) Zbývající česká část se také postupně odcizovala a po porážce Přemysla Otakara II. roku 1278 přestala být českým lénem. (ČECHURA, 1996) Problém lze spatřovat v tom, že Vitorazsko politicky patřilo Přemyslovcům, avšak z církevního hlediska náleželo pasovské diecézi. (KAŠPAR, 1990) Roku 1296 se Vitorazsko definitivně stalo majetkem rakouských arcivévodů. (TRÁVNÍČEK, 1972)

V historii českého státu se pak ještě jednou ocitla část Vitorazska jako součást českých zemí, a to mezi lety 1323 až 1332¹⁸, poté bylo navráceno rakouskému knížeti Albrechtovi.¹⁹ (SEDLÁČEK, 1877)

3.2.4 Východní hranice

Nejstarší dění ve východní části českých zemí, tedy na moravsko-uherské hranici, opět nejrozsáhleji zaznamenal kronikář Kosmas, z uherské strany jde o dílo jistého Anonyma pod názvem *Chronicon pictum, Marci de Kalt, Chronica de gestis Hungarorum*. (ZEMEK, 1972) Hranice je z velké části přirozená a převážně hornatá.²⁰ Původní hranici tvořila na moravské straně řeka Olšava (výjimečně také řeka Oleška) a dolní tok řeky Moravy, na uherské straně to byla řeka Váh. (KADLEC, 2001) Území mezi Olšavou nenáleželo nikomu, jak již bylo uvedeno dříve, byla to tzv. „res nullius“ – věc nikoho. (ZEMEK, 1972) Právě v tomto neutrálním prostoru bylo vybíráno myto a byly budovány hrady sloužící k obraně, jak z moravské, tak i z uherské strany. Z tohoto důvodu si také obě strany mohly nárokovat tento neutrální prostor. Můžeme říci, že území českého státu sahalo až k řece Váh, tak jako Uhři si mohli nárokovat hranice až k řece Olšavě, respektive Moravě.

Díky plošnému vymezení hranic nebyla nouze o hraniční spory, které měly často krvavý charakter. Postupnou kolonizací však začala hranice nabývat lineárnější podoby.

¹⁶ Nejstarší zmínka o tomto území pochází z roku 857. V pramenech se hovoří o pochodu německého vojska do oblasti „civitas Wiztrachi“, odkud také nejspíše pochází název. August Sedláček z této zprávy usuzuje, že v té době patřilo Vitorazsko Čechům, jelikož německá vojska podnikli výpravu proti Čechům. Ještě předtím však byla oblast v rukou Franků, jak se zmiňují fuldské anály.

¹⁷ Hranice probíhala až po soutok Lužnice se Skřemelicí.

¹⁸ Některé literatura uvádí poté ještě rok 1619, kdy se zmocnily české země Vitorazska během stavovského povstání.

¹⁹ Kníže Albrecht si nechal roku 1339 přesně popsat a určit hranice v oblasti Vitorazska. Hranice probíhala od Nakolic, přes Puchek, dále v oblasti silnice Nové Hrady-Julienheim a poté až za řeku Stropnici.

²⁰ Ve starší literatuře najdeme pro moravsko-uherskou hranici pojmenování: „horská a hvozdová hradba, jež odvrátila Slovensko od Čechů“.

Z české strany území kolonizovali přední čeští feudálové a území bylo nazváno Luckou provincií.²¹ Rozsah kolonizace z české strany se blížil současné podobě vedení hranice.²² Posun hranice lze demonstrovat také na měnící se poloze správního místa v kolonizované oblasti. Nejdříve jím byly Kunovice, poté Vlčnov a nakonec Brumov. (ZEMEK, 1972) Lucká provincie se začala postupně rozpadat na počátku 14. století díky vpádu Matouše Čáka Trenčanského na Moravu a nebyla již obnovena. (HARNA, 1995)

Během následujících staletí probíhaly menší či větší střety mezi oběma stranami. Aby se jim předešlo, byla roku 1751 zřízena Hlavní hraniční komise, která měla upřesnit polohu hranice a vyřešit případné hraniční spory. Vzhledem k tomu, že komise nebyla schopna najít oboustranně přijatelný kompromis, sama Marie Terezie rozhodla v neprospěch Moravy. Roku 1754 bylo prováděno nové zaměření a znovu bylo rozhodnuto v neprospěch moravských, a to i přesto, že dodali důkazy o starých hranicích. Mapovací komise rozdělila sporné území stejným dílem mezi obě strany, i když s tímto krokem moravská strana nesouhlasila, a takto to platilo až do roku 1844, kdy Moravané ustoupili od svých protestů, a rozdělení mapovací komise bylo stvrzeno podpisem na obou stranách. (KADLEC, 2001)

3.3 Historický vývoj hranice od roku 1918 do roku 1992

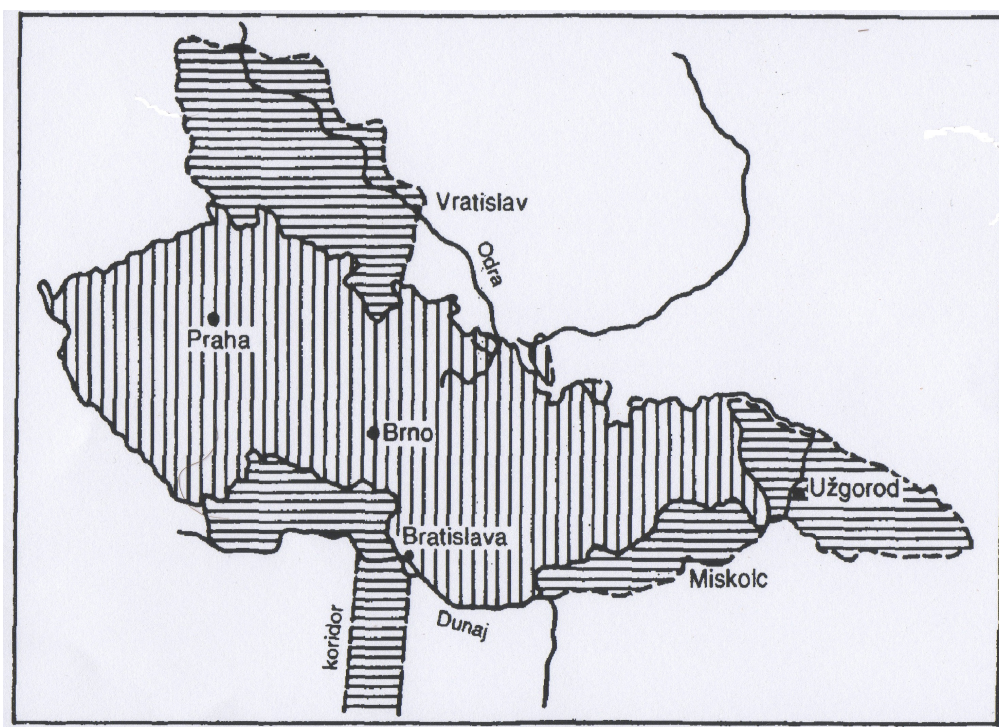
3.3.1 Vznik Československé republiky a vymezení hranic

Již před první světovou válkou se začaly profilovat představy o rozpadu Rakouska-Uherska a jeho následném uspořádání. Události první světové války jen umocnily vypjatou situaci a daly prostor pro vize vůdčích představitelů české společnosti. Nabízela se prakticky jen dvě možná řešení: buďto zaujmout souhlasný postoj k Rakousko-Uhersku, a nebo usilovat o porážku říše a vybudování samostatného státu. (HARNA, 1995) Druhou možností se na české politické scéně zabývaly zejména dvě osobnosti: Karel Kramář a Tomáš Garrigue Masaryk. Kramářova koncepce velké slovanské federace pod vedením carského Ruska byla předem odsouzena k nezdaru, navíc po pádu carismu v Rusku roku 1917 ztratila smysl úplně. (KALVODA, 1998) Naopak Masarykova představa postupně směřovala k vytvoření samostatného československého státu na základě historických území Čech, Moravy, Slezska a slovenské části Uher. (KADLEC, 2001) Masaryk také počítal s propojením Československa

²¹ První zmínka o Luckém poli v Kosmově Kronice české. Kosmas píše, že se na poli Lučsku, které dle Kosmy dělí panství panonské (uherské) a moravské, sešli český kníže Vladislav a uherský král Koloman, aby obnovili a utvrdili starodávny mír a přátelství.

²² Od Strážnice, Veselí až po rozvodí řeky Dřevnice.

a Srbska tzv. srbsko-českým koridorem. Mělo tak být učiněno připojením pruhu země při západní hranici Uher buď celého k Srbsku, a nebo severní část k Čechám a jižní díl k Srbsku. (ČAPKA, 1998) (viz Obr. 3.)

Obr. 3. Představa T. G. Masaryka – srbsko-český koridor (SZCZYRBA, 2011)

Vyvrcholením boje o československou státnost byly události 28. října 1918, kdy Národní výbor vyhlásil první zákon československého státu, ve kterém je ustanoveno, že „samostatný stát československý vstoupil v život“. (KALVODA, 1998)

Vymezit území nového státu byl poměrně nelehký úkol. Konečné vymezení hranic a následné mezinárodní uznání je spojeno s Pařížskou mírovou konferencí. Mírová smlouva s Německem byla podepsána ve Versailles 28. 6. 1919, s Rakouskem v Saint Germain 10. 9. 1919 a smlouva s Maďarskem byla podepsána v Trianonu dne 4. 6. 1920. (DOWLING, 2002) Je však třeba dodat, že nově vzniklý československý stát nebyl produktem zmiňované Pařížské mírové konference, ale obnovou starého českého státu.²³

Na Pařížské mírové konferenci došlo k celkově šesti úpravám historické hranice. Saintgermainská smlouva ukládala připojení Valticka a Vitorazska²⁴ k Československu,

²³ České země nebyly nikdy majetkem Rakouska, naopak byly státem samostatným, náležejícím po dlouho dobu mezi tři státy spojené pod vládou Habsburků.

²⁴ Podepsáním smlouvy s Saint Germain –en-Laye dne 10. září 1919 byla navrátna našemu státnímu území část Vitorazska, které bylo ovšem zcela poněmčeno. Hlavní důvod navrácení tedy nebyl historického rázu, ale týkal se dopravy, jelikož železniční trati z Prahy a Veselí nad Lužnicí a trati z Plzně a Českých Budějovic byly na našem státním území.

podepsáním Versailleské smlouvy se stalo součástí našeho státu Hlučínsko. Naopak bylo zamítnuto připojení Lužice a Kladska. (KAŠPAR, 1990) Sporné území, o které se vedly s Polskem velké rozepře, bylo Těšínsko. Území Těšínska si Československá republika nárokovala jako historické území zemí Koruny české, respektive jako součást rakouského Slezska. Naopak nově vzniklý polský stát dokládal důvody národnostní, jelikož území bylo osídleno převážně obyvateli polské národnosti. (SOVINSKÝ, 2005) Polská strana se opírala zejména o sčítání lidu z roku 1910, kdy se větší část přihlásila k polské národnosti, ovšem plebiscit měl sloužit pouze k informativním účelům. (TRÁVNÍČEK, 1969) Problém lze spatřovat také ve skutečnosti, že obě země patřily mezi spojence Dohody. Po zdoluhavých jednáních mezi českou a polskou stranou došlo ke kompromisu mezi oběma stranami, jež byl navržen na konferenci velvyslanců v belgickém Spaa roku 1920. Dospěli k dohodě o arbitráži Těšínska, jejíž výsledky budou oba státy respektovat. Součástí arbitráže byla také další dvě sporná území mezi Československem a Polskem, a to Orava a Spiš. (HLEDÍKOVÁ a kol., 2007)

Rozhodnutí padlo 28. července 1920 v Paříži, kdy se Rada velvyslanců USA, Velké Británie, Francie, Itálie a Japonska dohodla o rozdělení území Těšínska, Oravy a Spiše. Následující měsíc dne 10. srpna 1920 byla ve francouzském Sévres uzavřena hraniční smlouva. Československo ztratilo 44,4 % území. Jednalo se o plochu 1013,20 km², na které se nacházely katastry 90 obcí se 148 821 obyvateli.²⁵ (TRÁVNÍČEK, 1969) (viz Obr. 4.)

3.3.2 Období 2. světové války

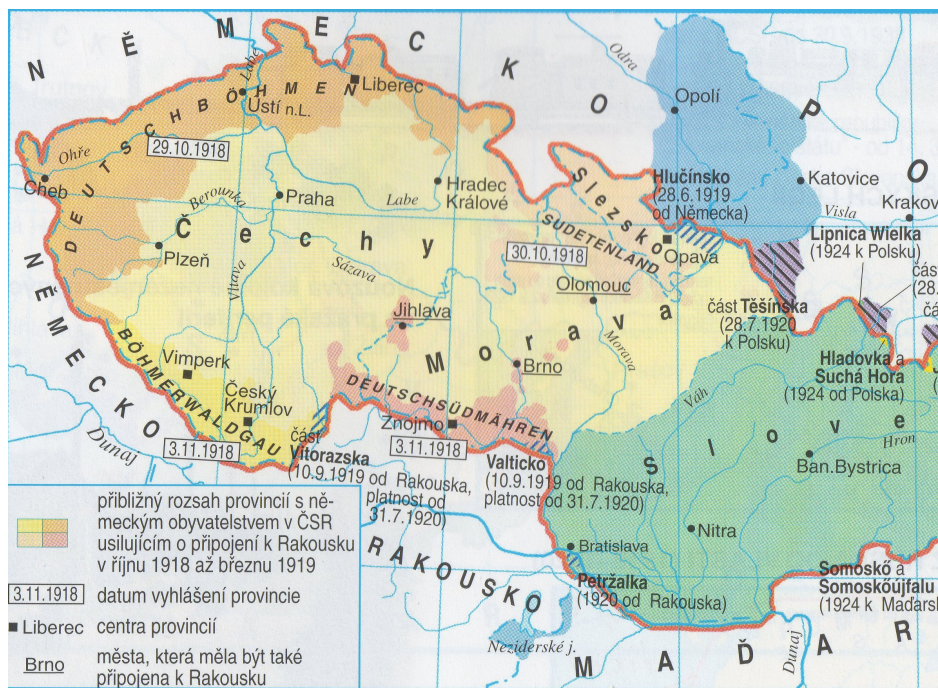
Konec dvacetileté existence tzv. první republiky a jejího demokratického rozvoje zastavila válka. Díky tzv. politice appeasementu²⁶ západních velmocí došlo dne 29. září 1938 k tzv. Mnichovskému diktátu. (KUKLÍK, 1998)

Podle Mnichovského diktátu musela československá strana postoupit pohraniční území obývané německou menšinou do 10. října 1938. (KVAČEK, 2011) Navíc ihned po mnichovské dohodě začalo Polsko okupovat části Těšínska,²⁷ Oravy a Spiše a Maďaři oblasti

²⁵ Československu zůstalo 55,6 % území, tj 1273 km² s 310 000 obyvateli. Na našem území zůstala důležitá železniční dráha Bohumín-Jablunkov. Historické město Těšín bylo řekou Olší rozděleno na dvě části – Polský a Český Těšín.

²⁶ Jedná se o politiku usmířování útočnicka ústupky; vlády Francie a Velké Británie se nevezpřely otevřeně agresivní politice zemí Osy a doufaly, že se jim podaří tímto smířlivým přístupem uhájit mír.

²⁷ Jednalo se o území o rozloze přibližně 800 km², na kterém žilo přes 230 000 obyvatel (126 000 Čechů, 74 000 Poláků a 17 200 Němců). Upravená hranice procházela od Malého Polomu přes Slavíč po hřebeni k Nižním Lhotám, dále přes Horní Bludovice, Vratimov, Šenov, Hrušov (dnes již součást Ostravy). Tehdy přišla naše republika o celé okresy Fryštát a Český Těšín a několik obcí z okresu Frýdek.

Obr. 4. Úpravy hranic ČSR do roku 1924 (SEMOTANOVÁ, 2003)

jižního Slovenska a jižní část Podkarpatské Rusi.²⁸ Poláci se však z nabytého územního zisku neradovali dlouho, neboť hned následující rok území obsadili Němci a oblast byla začleněna pod říšskou správu. (TRÁVNÍČEK, 1969) Československo tehdy přišlo o 41 098 km² území, okleštěné území mělo rozlohu 99 395 km². (HLEDÍKOVÁ a kol., 2007) Odstoupená území byla rozdělena do čtyř pásem, která byla stanovena hned v Mnichově. Páté pásmo mělo být určeno mezinárodní komisí pod vedením německého státního tajemníka. (KLIMKO, 1986) Opět šlo pouze o klam Němců, jelikož dle závěrů Komise byly od Československa odděleny také oblasti s převahou českého obyvatelstva či oblasti výlučně české. Byly tedy stanoveny nové hranice, jejichž vytyčení provedla česko-slovensko-německá hraniční komise. (SOVINSKÝ, 2005) Zajímavostí je, že po okupaci zbytku Čech, Moravy a Slezska, tedy vzniku Protektorátu Čechy a Morava, došlo k situaci, kdy se hranice staly vnitrostátními, jelikož Protektorát se stal součástí Německé říše.

3.3.2.1 První rozhraničení se Slovenskem

Koncem třicátých let proběhla tiskem řada návrhů týkajících se úpravy moravsko-slovenské hranice, avšak většina z nich posouvala tuto hranici hluboko do území Moravy. To ovšem hitlerovské Německo Slovensku nikdy nemohlo dovolit, jelikož by tím vlastně přicházelo o vlastní území.

²⁸ Bylo to na základě rozhodnutí první vídeňské arbitráže o československo-maďarské hranici.

Roku 1939 tedy poprvé měla hranice státní charakter, kdy oddělila první Slovenskou republiku od Protektorátu Čechy a Morava. Hraniční komise tehdy vysadila hranici 2 500 kameny v terénu a vše bylo řádně zdokumentováno.²⁹ (ŠLACHTA, 1993) K samotnému vytyčení hranic v protektorátním úseku došlo v období mezi lety 1941 a 1944. (SOVINSKÝ, 2005)

Tab. 1. Porovnání změn moravsko-slovenské hranice roku 1941 a v roce 1997 (zisky Německa z katastrálního území Slovenska (HALÁS, ŘEHÁK, 2008)

Zisky Německa z katastrálního území Slovenska	
Název lokality (duben 1941)	Komparace s rokem 1997
Turzovka	Dorožanka
Makov	Není
Mariková	Není
Zubák	Není
Horné Srnie	Sidonie - osada + Sidonie - kompenzační plocha
Skalica	Regulace Sudoměřického potoka

Tab. 2. Porovnání změn moravsko-slovenské hranice roku 1941 a v roce 1997 (zisky Slovenska z katastrálního území moravských obcí) (HALÁS, ŘEHÁK, 2008)

Zisky Slovenska z katastrálního území moravských obcí	
Název lokality (duben 1941)	Komparace s rokem 1997
Březová	Není
Strání	Není
Žitková	Žitkovský potok
Javorník	U Sabotů – osada
Kuželov	Není
Sudoměřice	Regulace Sudoměřického potoka a Radějovky
Rohatec	Není

²⁹ Většina hraničních kamenů z období druhé světové války se dochovala dodnes.

V dubnu roku 1941 byl v Bratislavě sepsán Protokol o jednání Hlavní německo-slovenské hraniční komise. Došlo k několika změnám hranice oproti jejímu průběhu z roku 1939.³⁰ (KADLEC, 2001) Můžeme říci, že se jedná o téměř totožné lokality, které vyvolaly negativní reakce při rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky v roce 1992, a které byly navrženy ke změnám v roce 1997. (viz Tab. 1., Tab. 2.)

3.3.3 Období mezi léty 1945 až 1992

3.3.3.1 Poválečná obnova hranic

Po skončení války mělo zcela logicky nastat vrácení hranic do stavu před rokem 1939, respektive k 1. lednu 1938.³¹ Okolní státy se k tomuto kroku příliš neměly, ale nakonec byl uskutečněn.

Pokud se zaměříme na redemarkaci hranic s Německem, tak byla ukončena v roce 1948 a výsledkem byl Protokol o ukončení redemarkace. Ale samotná smlouva o státních hranicích mezi Československem a NDR byla podepsána až v roce 1980.³² (SOVINSKÝ, 2005)

Roku 1947 se Československá republika obrátila na zástupce čtyř vítězných mocností, zda nemají námítky k jednání Československa s Rakouskem o případných územních změnách. Jednání však nebyla úspěšná a hranice byly ponechány ve stavu z roku 1937. (SOVINSKÝ, 2005) Smlouva o společných státních hranicích mezi ČSSR a Rakouskem vstoupila v platnost roku 1975, podepsána však byla již o dva roky dříve ve Vídni (často pod názvem Vídeňská smlouva). (KADLEC, 2001)

S polskou stranou probíhala také poválečná jednání, byla však umocněna již napjatou situací mezi oběma státy v předválečném období, jež byla způsobena právě spory o hraniční úseky. Proběhlo několik jednání, ale strany se nakonec dohodly až v červnu roku 1958 ve Varšavě, kde došlo k podepsání Smlouvy mezi Československou republikou a Polskou

³⁰ Němci získali z katastrálního území Slovenska tyto lokality: 1. Turzovka – hraniční cesta vedoucí ze Sulova na Malý Polom + hotel Baron s přílehlými pozemky; 2. Makov – pozemek Masarykovy chaty + území Bumbálka – Dupačka + les firmy Foresta + pozemky potravinářského družstva ve Velkých Karlovicích; 3. Mariková – enkláva s pozemky; 4. Zubák – hraniční cesta; 5. Horné Srnie – pozemky na rozšíření dráhy a železniční stanice Vlára + území v osadě Svatá Sidonie z důvodů celních; 6. Skalica – pozemky odstoupené pro vybudování Baťova kanálu a úpravu Sudoměřického potoka.

Zisky Slovenska z katastrálního území moravských obcí: 1. Březová – pozemky rolníka Pávka; 2. Strání – pozemky na regulaci potoka Klanečnica; 3. Žitková – pastvina na potoce Drietoma; 4. Javorník – nádraží Vrbovce + okolní pozemky; 5. Kuželov – pozemky; 6. Sudoměřice - pozemky odstoupené pro vybudování Baťova kanálu a úpravu Sudoměřického potoka; 7. Rohatec – pozemky odstoupené pro zřízení Baťova kanálu

³¹ Některé publikace udávají ke stavu z roku 1937. Není to chybné, jelikož se k oběma zmiňovaným termínům váže stejné rozhraničení. Také hranice moravsko-slovenská byla vrácena do stavu před rokem 1938.

³² V platnost vstoupila v roce 1982.

lidovou republikou o konečném vytyčení státních hranic. (KADLEC, 2001) Tato smlouva měla ukončit dlouholeté ne příliš přátelské vztahy mezi oběma sousedy. Jelikož však hranice byly hraniční komisí vyměřeny v určitých místech dost nepřesně, vznikla Polské lidové republice plošná ztráta o výměře 368,54 ha. (SOVINSKÝ, 2005) Tato ztráta neměla být Polsku nahrazena územně, ale majetkově, a to tak, že Polsko získá od Československé republiky do svého vlastnictví pozemky o rozloze 368 ha. Po dlouhou dobu se v tomto směru nic nekonalo, ovšem polská strana na územní ztrátu nezapomněla a nárokuje si území dodnes.³³

Poslední jednání se měla rozeběhnout po krajských volbách roku 2008, kdy mělo ministerstvo vnitra vytipovat lokality, které budou postoupeny polské straně. Ministerstvo nakonec v dubnu 2011 potvrdilo pozemky v katastru obcí Bulovka, Dolní Řasnice, Heřmanice a Kunratice, jež připadnou Polské republice. (CIBOROVÁ, 2011) (viz Příloha č. 4) Roku 1975 byla podepsána mezi Československou socialistickou republikou a Polskou lidovou republikou ve Varšavě Smlouva o změně průběhu státních hranic. Změna se týkala zejména hraniční řeky Dunajec, která však tvoří slovensko-polskou hranici, proto se jí nebudeme podrobněji zabývat.

3.3.3.2 Období po roce 1992

Jedinou pozdější hraniční změnou týkající se Československa byla ta z roku 1992, kdy došlo k zániku společného státu Čechů a Slováků dne 31. prosince 1992. Vznikly dva samostatné nástupnické státy: Česká republika a Slovenská republika.

Ještě před vznikem samostatné České republiky dne 1. ledna 1993 vydala Česká národní rada Prohlášení k parlamentům a národům světa, ve kterém vyhláší, že se Česká republika jako nástupnický stát po České a Slovenské Federativní Republice považuje za vázanou mezinárodními smlouvami, které by platily k 1. lednu 1993 také pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku. (POTOČNÝ, 2006) Ustanovení se samozřejmě týkalo také smluv, které upravovaly průběh státních hranic. Po 1. lednu 1993 Česká republika uzavřela se svými sousedy další mezinárodní smlouvy o státních hranicích, které doplnily či nahradily dosavadní smlouvy. (viz Tab. 3.)

³³ Dnes však obě vlády uvádějí území o rozloze 365 hektarů, nikoliv v minulosti zmiňovaných 368 hektarů.

Tab. 3. Mezinárodní smlouvy týkající se státních hranic naší země uzavřené mezi ČR / ČSFR a sousedními státy po roce 1992 (včetně) (PAVLÍČEK, 2011)

	Název	Datum a místo podpisu	Datum vstoupení v platnost
Smlouvy se SRN	Smlouva mezi ČR a SRN o společných státních hranicích	3. 11. 1994, Bonn	1. 9. 1997
	Smlouva mezi ČR a SR o hraničním dokumentárním díle	3. 6. 1999, Praha	1. 11. 2001
	Smlouva o změně státních hranic v prostoru dálničního mostu u Rozvadova	17. 4. 2003, Praha	1. 7. 2005
Smlouvy s Rakouskem	Smlouva o novele Vídeňské smlouvy z roku 1973	26. 10. 2001, Praha	23. 7. 2004
	Smlouva mezi ČR a Rakouskem o změnách průběhu společných státních hranic	26. 10. 2001, Praha	1. 8. 2004
Smlouva s Polskem	Smlouva mezi ČR a Polskou republikou o společných státních hranicích (tzv. Pražská smlouva)	17. 1. 1995, Praha	19. 2. 1996
Smlouvy se Slovenskem	Smlouva mezi ČR a Slovenskou republikou o generálním vymezení společných státních hranic; hranice jsou podle této smlouvy totožné s administrativními hranicemi obou republik jako členů československé federace	29. 8. 1992, Praha	1. 1. 1993
	Smlouva mezi ČR a Slovenskou republikou o společných státních hranicích; tzv. Židlochovická smlouva - ruší předchozí smlouvu a činí menší změny hranice	4. 1. 1996, Židlochovice	25. 7. 1997

4 ZMĚNY ČESKO-SLOVESKÉ HRANICE PO ROCE 1992

4.1 Politické pozadí, dojednání a přijetí hraniční smlouvy

4.1.1 Politické pozadí rozdělení Československa

Rozdělení Československa byl poměrně obsáhlý proces, nelze ho vymezit pouze daty 31. prosince 1992, respektive 1. ledna 1993. První náznaky větší krize lze spatřovat již v roce 1968, kdy Pražské jaro a tzv. „socialismus s lidskou tváří“ byly násilně potlačeny a dá se říci, že také jistou mírou vedly k federalizaci státu. Dne 1. ledna 1969 se Československá socialistická republika stala federací dvou svrchovaných států, a to České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky. Díky tomu se česko-slovenská hranice stala hranicí 2 republik. (MANDELOVÁ a kol., 2005)

Další náznaky krize přicházejí na konci 80. let v souvislosti s volbou prezidenta republiky v prosinci roku 1989, která však byla nakonec vyřešena ústavním zákonem č. 183/1989 Sb., kdy byl Alexander Dubček zvolen poslancem Sněmovny národů Federálního shromáždění a zároveň předsedou celého Federálního shromáždění; Václav Havel byl zvolen prezidentem a krize byla dočasně zažehnána. (RYCHLÍK, 2012)

K dalšímu narušení vztahů mezi Čechy a Slováky došlo díky rozdílnému pohledu na název státu.³⁴ Prezident Václav Havel během svého vystoupení na 22. společné schůzi Federálního shromáždění navrhl změnu v názvu státu z Československá socialistická republika na Československá federativní republika. (KUKLÍK, 1998) Návrh se však nelíbil Slovákům, kteří prosazovali název Česko-Slovensko. Během následujících dvou měsíců probíhala sáhodlouhá jednání o nové podobě názvu státu.³⁵ Dne 20. dubna 1990 byl ústavním zákonem č. 101/1990 Sb. změněn název na Česká a Slovenská Federativní/Federatívna Republika, proti němuž nebyly větší výhrady a byl považován za přijatelný pro obě strany. Jediné připomínky měli jazykovědci, a ty se týkaly psaní velkých písmen v názvu. (GRONSKÝ, 2007) Současně byl schválen ústavní zákon č. 102 / 1990 Sb. o státních symbolech České a Slovenské Federativní Republiky. (ČAPKA, 1998)

Po prvních svobodných volbách, které se konaly 8. až 9. června 1990, ale vyvstal daleko palčivější problém, a tedy zápas o státoprávní uspořádání Československa. Snaha najít kompromis pro soužití obou národů se jevil v následujících dvou letech jako marný. Další

³⁴ Tzv. pomlčková válka

³⁵ SNR se vyjádřila pro název Federácia Česko-Slovensko; ČNR pro původní název Československá republika. Havel ale návrh odmítl a podal nový v podobě Republika česko-slovenská. Dne 29. března 1990 byl název změněn na Česko-slovenská federativní republika.

problémy přinesl rozpad Občanského fóra a vznik Klausovy Občanské demokratické strany. Klaus jako tzv. pragmatik směřoval úplně opačným směrem než slovenská politická reprezentace. (STEIN, 2000) Z parlamentních voleb, které se konaly na počátku června 1992, bylo patrné, že dojde k rozpadu a vzniku dvou samostatných států. Vítězi se stala v České republice Klausova ODS a na Slovensku dle očekávání Mečiarova nacionalistická HZDS. (ČAPKA, 1998) Povolební jednání mezi Klausem a Mečiarom probíhala v nedávno zrekonstruované vile Tugendhat v Brně,³⁶ která však skončila bez výsledku, neboť předseda HZDS odmítal veškeré Klausovy nabídky. Zejména byl odpůrcem společné ekonomické politiky, tedy společné ekonomické transformace, kterou Mečiar v podobě, jakou navrhovala česká strana, neshledával vhodnou pro Slovensko. (WOLF, 1998)

Následující jednání v Praze, které bývá označováno jako „malý Marshallův plán pro Slovensko“, vyznělo opět do ztracena. Předseda ODS nabídl silnou federaci, dodatečné investice pro Slovensko v případě problémů způsobených ekonomickou reformou, možnost obsazení postu federálního premiéra. (STEIN, 2000). Ale Mečiar nabídku odmítl, z čehož můžeme usuzovat, že mu vůbec nešlo o zachování federace, jak sám tvrdil a prosazoval.

Prozatím občané nemohli tušit, zda dojde k rozpadu nebo k zachování federace. Většina z nich byla pro zachování tehdejšího státu.³⁷ Dne 20. června 1992 došlo k dohodě, která znamenala zlomový okamžik v jednání obou aktérů, a bylo jasné, že vše směřuje k vytvoření dvou samostatných států. Bylo domluveno, že od ledna 1993 nebude existovat federální rozpočet a do 30. září měly rozhodnout o budoucnosti federace národní parlamenty. (WOLF, 1998). Dne 26. srpna proběhlo v Brně již šesté jednání mezi ODS a HZDS. Všichni aktéři se dohodli na harmonogramu dalšího postupu, tedy do 30. září měl být přijat zákon o způsobu zániku federace. (HAKAUF, 2011) Následující sedmé kolo jednání přineslo potvrzení data zániku České a Slovenské Federativní Republiky, a to k 1. lednu 1993. (ČAPKA, 1998) Navíc česká strana předložila dvanáct zásadních česko-slovenských mezistátních smluv, které se týkaly řešení problematiky důchodů, sociálního pojištění, léčebné péče a řady dalších oblastí po rozdělení společného státu. (WOLF, 1998)

Zdlouhavému projednávání se nevyhnul také ústavní zákon o zániku federace. Po pohřbu Alexandra Dubčeka dne 15. listopadu 1992 (ČAPKA, 1998) se v bratislavském hotelu Borik sešli zástupci všech politických stran zastoupených v národních radách

³⁶ Klaus vyřkl řadu nabídek – decentralizovaná federace, na Slovensku pouze slovenská hymna, slovenští vojáci budou nosit zvláštní označení, ve federální vládě bude místo pro slovenského ministra zahraničí, obrany, financí

³⁷ V době rozdělování bylo pro rozdělení 22 % obyvatel (6 % spíše a 16 % rozhodně), proti bylo 60 % (32 % spíše, 28 % rozhodně) a 18 % nevědělo nebo zaujalo neutrální postoj.

a ve Federálním shromáždění³⁸ a rozhodli se navrhnout svým klubům v národních radách, aby přijaly usnesení o projednání návrhu ústavního zákona o zániku federace. (GRONSKÝ, 2007). Dne 17. listopadu 1992 jak Česká národní rada, tak Národní rada Slovenské republiky³⁹ usnesení k zákonu Federálního shromáždění o zániku ČSFR schválily. (STEIN, 2000) Nakonec byl zákon o zániku federace (viz Příloha č. 5) schválen nejtěsnějším možným poměrem hlasů⁴⁰ dne 25. listopadu 1992. (GRONSKÝ, 2007).

Mimo zákona o zániku federace byl podstatným bodem proces schvalování česko-slovenských smluv. Jednou z nich byla také smlouva o generálním vymezení společných hranic a smlouva o úpravě režimu a spolupráci na společných státních hranicích, kterým se budou blíže zabývat následující kapitoly.⁴¹ (GRONSKÝ, 2007)

4.1.2 Dojednání a přijetí hraniční smlouvy

K úpravě právního režimu státních hranic mezi Českou a Slovenskou republikou došlo již před jejich rozdělením roku 1992, kde mezi sebou uzavřely Smlouvu mezi ČR a SR o generálním vymezení společných státních hranic. (SOVINSKÝ, 2005) Byla podepsána Václavem Klausem a Vladimírem Mečiarom dne 29. října 1992 v Praze. Generální smlouva je rozdělena na čtyři části a obsahuje celkově patnáct článků, ve kterých se oba aktéři zavazují, že hranice mezi oběma republikami budou totožné s tehdejšími administrativními hranicemi.⁴² (HARNER, 2010) Články 3 až 11 se týkaly Společné česko-slovenské rozhraničovací komise, která měla za úkol vytyčení, vyznačení a zaměření státních hranic, následně vyhotovení hraničního dokumentárního díla a přípravy návrhu hraniční smlouvy. (KADLEC, 2001) Podkladem pro práci rozhraničovací komise byly zejména katastrální mapy. Zanesení průběhu hranic do terénu probíhalo poměrně bez problémů, jelikož český i slovenský katastr se téměř shodoval. Jelikož průběh hranice byl velmi podobný rozhraničení za druhé světové války,

³⁸ S výjimkou SPR-RSČ a HSD-SMS.

³⁹ Dne 1. září 1992 byl spolu s přijetím Ústavy SR změněn také název SNR na Národní radu SROV.

⁴⁰ Ve Sněmovně lidu pro 93, proti 16, zdrželo se 28 poslanců; ve Sněmovně národů (česká část) pro 45, proti 7, zdrželo se 11 poslanců; ve Sněmovně národů (slovenská část) pro 46, proti 7, zdrželo se 16 poslanců. V každé části Sněmovny národů bylo ke schválení ústavního zákona třeba minimálně 45 hlasů.

⁴¹ ČNR schválila dne 24. listopadu 1992 následující smlouvy (včetně dvou již zmiňovaných): o celní unii, o měnovém uspořádání, o zrušení vízové povinnosti, o společném postupu v otázkách pobytu cizinců ze třetích států na území ČR a na území SR, o společném užívání stanovených informačních a archivních fondů vzniklých v činnosti ministerstva vnitra v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti, o sociálním zabezpečení, o vzájemném zaměstnávání občanů, o právní pomoci poskytované justičními orgány, o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech, o spolupráci v oblasti ochrany a tvorby životního prostředí, o spolupráci v oblasti zdravotní péče, o spolupráci v oblasti vzdělávání, o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání a dokladů o vědeckých hodnostech a titulech vydávaných v ČR a SR.

⁴² Od 1. ledna 1993 tvořily dělicí čáru se Slovenskem administrativní hranice okresů Frýdek-Místek, Vsetín, Zlín, Uherské Hradiště, Hodonín a Břeclav.

byly často použity mezníky právě z tohoto období. (SOVINSKÝ, 2005) Navíc mimo smluvního ujednání mezi Českou a Slovenskou republikou bylo zapotřebí také dojednat dohodu s Polskem a Rakouskem, ke stanovení trojmezí „Beskydy“ a „Dyje – Morava“. (KADLEC, 2001)

4.2 Přehled změn průběhu státní hranice

Při hraničních pracích v terénu, které probíhaly od dubna 1993 až do prosince 1994,⁴³ stanovila Rozhraničovací komise celkem 18 změn průběhu dosavadní hranice.⁴⁴ (HLAVIČKA, 1997) (viz Příloha č. 6) Změnami se zkrátila délka hranic na 251,8 km z původních 285 km a celkově bylo zaměněno území o ploše 452,0177 ha na obou stranách (HALÁS, ŘEHÁK, 2008). Změny hranic byly nejproblémovější součástí celé delimitace, jelikož se netýkaly pouze územních změn, ale zasahovaly také do životů obyčejných lidí. Výsledkem práce Rozhraničovací komise bylo vypracování Hraničního dokumentárního díla, které obsahuje soubor map v měřítku 1:2 000 a dalších dokumentů, které sloužily k přesnému číselné, grafické a slovní dokumentaci průběhu česko-slovenské státní hranice (včetně navrhovaných změn).⁴⁵ (HLAVIČKA, 1997)

Cílem změn bylo zajistit pokud možno přirozený charakter státní hranice (pohoří, vodní toky, zejména v případech, kdy katastrální hranice neodpovídaly jejich aktuálnímu toku, apod...), hájit zájmy místních obyvatel a jednotlivých obcí, zásobování, dostupnost veřejné správy, atd.

I když se již zdálo, že vše kolem česko-slovenské hranice spěje ke zdárnému konci, další problém se vyskytl při samotném schvalování Smlouvy o společné hranici (tzv. Židlochovická smlouva), kterou dne 7. února 1996 bez problémů schválili poslanci slovenské Národní rady, následně obě legislativní předlohy⁴⁶ prošly českou Poslaneckou sněmovnou. Problém však vyvstal dne 24. dubna 1996, kdy ústavní zákon nezískal potřebnou dvoutřetinovou většinu a smlouvy musely počkat až do českých parlamentních voleb. (ŠLACHTA, 1996)

⁴³ Vytyčení hranic v terénu provedlo 10 smíšených měřičských skupin, celkově se měření zúčastnilo na 70 pracovníků Zeměměřičského úřadu v Praze a Geodetického a kartografického ústavu v Bratislavě. Roku 1993 zasedala Společná česko-slovenská rozhraničovací komise celkem třikrát (v dubnu, červenci a listopadu). Komise využívala zejména katastrální mapy a mapy z hraničního díla let 1939-1944.

⁴⁴ 17 bylo většího rozsahu, 18. Změna posloužila jako sběrná pro 16 změn menších.

⁴⁵ Hraniční dokumentární dílo bylo vypracováno od března do září 1995. Jde přibližně o 2000 dokumentů, které váží 25 kg.

⁴⁶ Jednalo se o Smlouvu mezi Českou a Slovenskou republikou o společných státních hranicích a druhou předlohou byl vládní návrh ústavního zákona o změně státních hranic se Slovenskou republikou.

4.2.1 Jednotlivé změny na česko-slovenské hranici

První změna, kterou navrhovala Rozhraničovací komise, se nacházela v lokalitě Dejůvka,⁴⁷ jež leží v katastru obcí Mosty u Jablunkova (okres Frýdek-Místek) a na slovenské straně se jedná o katastr obcí Čierne a Čadca (obě okres Čadca). (HALÁS, ŘEHÁK, 2008) Příčinou změny se stala přístupová komunikace k usedlosti, kterou protínala hranice.

Obr. 5. Dejůvka – hraniční osazení 12/3 – 12/4 (BOČEK, 2011)

Obr. 6. Dejůvka – starý hraniční kámen z období druhé světové války (BOČEK, 2011)

Druhou hraniční změnou měla být chatová osada Doroťanka,⁴⁸ jež se nachází v severní části Moravskoslezských Beskyd a již v minulosti se zde nacházely objekty, které sloužily ke střežení historické moravsko-uherské hranice. Jednalo se o obydlenu plochu, tudíž Rozhraničovací komise musela v tomto případě postupovat tak, aby nebyla dotčena

Obr. 7. Doroťanka – osada (BOČEK, 2011)

Obr. 8. Doroťanka – chata Doroťanka (BOČEK, 2011)

⁴⁷ Číslo změny 1, hraniční úsek I., plocha oddělená od ČR 193 + 593 m², plocha oddělená od SR 0 + 786 m²; mezi hraničními znaky 5/4 – 5/6 a 11 – 12/7.

⁴⁸ Číslo změny 2, hraniční úsek II., plocha oddělená od ČR 1460 m², plocha oddělená od SR 1460 m²; mezi hraničními znaky 9/13 – 13/4.

majetková práva obyvatel, navíc součástí rozhraničení byla rekreační chata Doroňanka.⁴⁹ Lokalita se nachází v katastru obcí Bílá (okres Frýdek – Místek) a obce Klokočov (okres Čadca).

Následující změna se nachází v oblasti dnešního Skiareálu Kohútka, který zasahuje do katastru obcí Nový Hrozenkov (okres Vsetín) a Lazy pod Makytou (okres Považská Bystrica).

Obr. 9. Chata Horské služby – Skiareál Kohútka v pozadí chata Horské služby (BOČEK, 2011)

Obr. 10. Chata Javorka – Ski areál Kohútka (BOČEK, 2011)

Název změny dle dokumentace změn průběhu česko-slovenských státních hranic zní Chata Javorka a chata Horské služby.⁵⁰ Opět se jedná o rekreační oblast, ve které musela Rozhraničovací komise brát ohledy na zájmy obcí a občanů. Přímo na státní hranici bylo vybudováno 1. slovensko-české informační centrum Kohútka, jež leží na slovenské straně státní hranice, ale přístup k němu je z české strany. (viz Příloha č. 7)

⁴⁹ Dodnes slouží k rekreačním účelům, jedna z velmi navštěvovaných lokalit ležící zhruba v polovině turistické trasy z Bílé na Bílý Kříž.

⁵⁰ Číslo změny 3, hraniční úsek IV., plocha oddělená od ČR 429 m², plocha oddělená od SR 833 m²; mezi hraničními znaky 2/6 – 2/18.

Čtvrtá změna pod názvem Lyský průsmyk⁵¹ se nachází v katastru obcí Střelná (okres Vsetín) a Lysá pod Makytnou (okres Považská Bystrica). Rozhraničovací komise měla usnadněnou práci, jelikož na oddělených plochách od obou republik se nenacházely žádné nemovitosti. Oblastí, ve které došlo ke změně státní hranice, probíhá silnice II. třídy 49-040. Důvodem, proč došlo ke změně právě v této oblasti, bylo rozhodnutí Rozhraničovací komise, která tuto plochu vybrala jako kompenzační.

Obr. 11. Lyský průsmyk – hraniční znak V/1 040, (BOČEK, 2011)

Obr. 12. Lyský průsmyk – silnice II. třídy 49-040 probíhající změněnou lokalitou (BOČEK, 2011)

O následujících 2 změnách, které probíhaly v obydlené osadě Sidonie (Sidonie – osada a Sidonie – souhrnná kompenzační plocha), se zmíníme zvlášť v jedné z následujících kapitol.

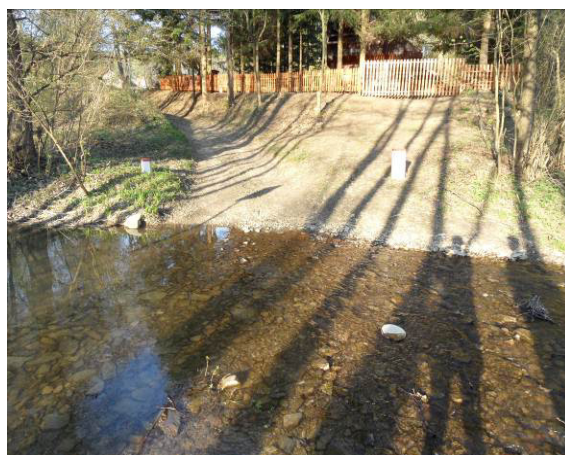
Sedmá změna navržená Rozhraničovací komisí spadala do katastru obcí Žitková (okres Uherské Hradiště) a na slovenské straně do katastru obce Horná Súča a Horná Súča + Drietoma (okres Trenčín). Jedná se o změnu v lokalitě Žitkovský potok,⁵² kdy Rozhraničovací komise vybrala dvě území, z nichž byly odděleny plochy od obou republik o totožné rozloze.

⁵¹ Číslo změny 4, hraniční úsek IV., plocha oddělená od ČR 1209 m², plocha oddělená od SR 805 m²; mezi hraničními znaky 21/14 – V/1.

⁵² Číslo změny 7, hraniční úsek VI., plocha oddělená od ČR 0 + 3586 m², plocha oddělená od SR 3586 + 0 m²; mezi hraničními znaky 21 - 22 /17 a 22/17 – 23/3 .

Obr. 13. Žitkovský potok (BOČEK, 2011)

Obr. 14. Žitkovský potok (BOČEK, 2011)

Osmá změna se týká lokality v okolí hraničního přechodu Starý Hrozenkov,⁵³ který spadá do katastru obcí Starý Hrozenkov/Vyškovec (okres Uherské Hradiště) a obce Drietoma (okres Trenčín) ve Slovenské republice. Zajímavostí je, že v této lokalitě stojí tři památníky, které připomínají historii Čechů a Slováků, vývoj jejich státních hranic a integraci obou států do Evropské unie, respektive do Schengenského prostoru.⁵⁴

Obr. 15. Starý Hrozenkov – hraniční znak 28/3 (BOČEK, 2011)

Obr. 16. Starý Hrozenkov – památník společného soužití Čechů a Slováků (BOČEK, 2011)

⁵³ Číslo změny 8, hraniční úsek VI., plocha oddělená od ČR 936 m², plocha oddělená od SR 936 m²; mezi hraničními znaky 28 – 30/3 .

⁵⁴ Starší památník byl vybudován v roce 1972 a má vypovídat o společném soužití Čechů a Slováků v jednom státě. Druhý památník byl vybudován při příležitosti vstupu obou zemí do Evropské unie a třetí pamětní deska byla přidána v roce 2007 při příležitosti vstupu České i Slovenské republiky do tzv. Schengenského prostoru. Roku 2007 byla tedy společná česko-slovenská státní hranice „zbourána“. K samotnému aktu došlo dne 21. prosince 2007 za přítomnosti ministrů vnitra obou republik (za českou stranu ministra Ivana Langera, za slovenskou stranu ministra Roberta Kaliňáka).

Další změna se týkala lokality v okolí vysílače Jelenec,⁵⁵ který se nachází v masívu Bílých Karpat. Jedná se o bývalý vojenský objekt, jehož součástí je 40 metrů vysoká ocelová věž. Lokalita se nachází v katastru obcí Strání (okres Uherské Hradiště) a slovenských obcí Lubina a Bzince pod Javorinou (okres Trenčín).

Následující změna se týká místa, kde se scházejí čeští a slovenští občané ku příležitosti vzpomínek a oslav na společné soužití v jednom státě. Rozhraničovací komise dala lokalitě pracovní název vysílač Velká Javořina.⁵⁶ Jedná se o nejvyšší horu Bílých Karpat Velkou Javořinu (970 m n. m.), na níž stojí vysílač se stejnojmenným názvem.⁵⁷ Oblast náleží do katastru obcí Strání (okres Uherské Hradiště) a obce Lubina (okres Trenčín). Státní hranice prochází vrcholem hory a protínala samotný vysílač. Ale právě po navrhované změně rozhraničovací komise došlo k posunu hranice a objekt vysílače tedy leží celý na slovenské straně státní hranice.

Obr. 17. Vysílač Velká Javořina
(BOČEK, 2011)

Obr. 18. Vysílač Velká Javořina
(BOČEK, 2011)

Jedenáctou změnou na česko-slovenské státní hranici je lokalita spadající do katastru obcí Javorník (okres Hodonín) a Brestovec (okres Senica), jež nese název Kamenná vrata –

⁵⁵ Číslo změny 9, hraniční úsek VII., plocha oddělená od ČR 0 m², plocha oddělená od SR 4309 m²; mezi hraničními znaky 10/18 – 11/1.

⁵⁶ Číslo změny 10, hraniční úsek VII., plocha oddělená od ČR 4309 m², plocha oddělená od SR 0 m²; mezi hraničními znaky 10/18 – 11/1.

⁵⁷ Výška vysílače Velká Javořina je 135 metrů a má několik anténních systémů.

lesní plocha.⁵⁸ Důvodem změny byla opět kompenzace za jiné území, jež navrhla Rozhraničovací komise.

Další změna státní hranice se týkala obydlené osady U Sabotů, která nakonec byla nejproblematičtější změnou a také velmi medializovanou. Mezi místními obyvateli jsou dodnes patrné dopady změny v této osadě. Blíže se budeme věnovat osadě U Sabotů v jedné z dalších kapitol.

Následující změna, v pořadí již třináctá, se týkala lokality vodní nádrže Mlýn – Kostolnica,⁵⁹ jež spadá do katastru obcí Sudoměřice (okres Hodonín) a Skalica (okres Senica). Hraniční čára probíhala přímo vodní nádrží, ale po úpravách Rozhraničovací komise spadá veškerá vodní plocha na slovenskou stranu.

Obr. 19. Vodní nádrž Mlýn – Kostolnica (BOČEK, 2011)

Obr. 20. Vodní nádrž Mlýn – Kostolnica (BOČEK, 2011)

Přímo na změnu státní hranice v lokalitě vodná nádrž Mlýn – Kostolnica navazuje změna podél toku Sudoměřického potoka,⁶⁰ respektive jeho regulace. Plocha spadá do katastru obcí Sudoměřice (okres Hodonín) a Skalica (okres Senica). Sudoměřický potok je dlouhý 14 km, z toho 9 km tvoří česko-slovenskou státní hranici. Díky vodohospodářským úpravám potoka (napřímení, regulace a prohloubení koryta) v druhé polovině 20. století,

⁵⁸ Číslo změny 11, hraniční úsek VII., plocha oddělená od ČR 464 345 m², plocha oddělená od SR 0 m²; mezi hraničními znaky 25 - 28.

⁵⁹ Číslo změny 13, hraniční úsek VIII., plocha oddělená od ČR 2468 m², plocha oddělená od SR 2468 m²; mezi hraničními znaky 21 – 21/6.

⁶⁰ Číslo změny 14, hraniční úsek VIII., plocha oddělená od ČR 4871 m², plocha oddělená od SR 5297 m²; mezi hraničními znaky 21/7 – 23/7.

muselo dojít k úpravě hranice právě v této lokalitě, jelikož hraniční čára sledovala původní meandry potoka, nikoliv jeho regulovaný tok.

Obr. 21. Sudoměřický potok – hraniční znak 21/7 (BOČEK, 2011)

Obr. 22. Sudoměřický potok (BOČEK, 2011)

Patnáctá změna byla Rozhraničovací komisí navržena pod názvem Akumulační nádrž čerpací stanice vodohospodářského objektu.⁶¹ Lokalita náleží do katastru obcí Sudoměřice (okres Hodonín) a Skalica (okres Senica). Zajímavostí u této změny průběhu státní hranice je skutečnost, že do českého území bylo vytyčeno několik enkláv patřící Slovenské republice.

Obr. 23. Enklávy slovenského území (BOČEK, 2011)

Obr. 24. Enklávy slovenského území (BOČEK, 2011)

Další změna byla navržena Rozhraničovací komisí pod názvem regulace Sudoměřického potoka a Radějovky.⁶² Lokalita plošně patří mezi druhou nejrozsáhlejší změnu, proto spadá do katastru několika obcí okresu Hodonín (na české straně) a okresu

⁶¹ Číslo změny 15, hraniční úsek VIII., plocha oddělená od ČR 7301 m², plocha oddělená od SR 0 m²; mezi hraničními znaky 26/27 – 27.

⁶² Číslo změny 16, hraniční úsek VIII., plocha oddělená od ČR 413 124 m², plocha oddělená od SR 84 125 m²; mezi hraničními znaky 30/28 – 1/3.

Senica (na straně slovenské). Jde o stejnou příčinu změny průběhu hranice jako v případě Sudoměřického potoka, tedy o regulaci vodního toku, kdy původní hranice kopírovala meandry Radějovky.

Územně nejrozsáhlejší změnou je lokalita zvaná regulovaná řeka Morava.⁶³ Celková plocha oddělená od území České republiky činila 2 839 435 m², plocha oddělená od území Slovenské republiky byla 4 324 610 m². Oblast změny zasahuje do českých okresů Hodonín a Břeclav, na Slovensku spadá do okresu Senica. Opět příčinou změny hranice se stala regulace vodního toku.

Pod poslední změnu bylo zahrnuto několik drobných změn, které měly za úkol spíše doladit a vyrovnat plochy oddělené od území České a Slovenské republiky.⁶⁴ Celkový součet ploch oddělených od České republiky, které roku 1996 navrhla rozhraničovací komise, činil 4 520 177 m², od Slovenské republiky bylo odděleno území o totožné rozloze, tedy 4 520 177 m². (HLAVIČKA, 1997)

4.3 Změny v osídlené oblasti Sidonie

4.3.1 Charakteristika osady Sidonie

Osada Sidonie je jednou z místních částí města Brumov-Bylnice, které se nachází ve Zlínském kraji, v jihovýchodní části okresu Zlín. Než se začneme zabývat stěžejním tématem bakalářské práce, uvedeme několik základních informací o této osadě, které následně dopomohou k lepšímu pochopení problémové situace na česko-slovenském pomezí.

Původně byla Sidonie samostatnou obcí. První doklady o osídlení obce spadají již do období středověku, kdy zde stávala osada Vlář. Roku 1516 však zpusťla a obyvatelé se přestěhovali přímo do Bylnice. (KOHOUTEK, PÍSKOVSKÝ, 1982) Osada Vlář stávala

⁶³ Číslo změny 17, hraniční úsek IX.; mezi hraničními znaky 1/3 – 40/5.

⁶⁴ Přehled drobných změn: 18/1 Bílá – Klokočov (ČR: 30 m², SR: 30 m²), 3/4 – 4; 18/2 Bílá – Klokočov (ČR: 71 m², SR: 71 m²), 13/11 – 13/17; 18/3 Bílá – Klokočov (ČR: 76 m², SR: 76 m²), 15/22 – 16/22; 18/4 Bílá – Klokočov (ČR: 185 m², SR: 185 m²), 17/1 – 17/15; 18/5 Bílá – Vysoká nad Kysucou (ČR: 27 m², SR: 27 m²), 23/4 – 26/2; 18/6 Bílá – Vysoká nad Kysucou (ČR: 59 m², SR: 59 m²), 26/14 – 26/19; 18/7 Bílá – Vysoká nad Kysucou (ČR: 87 m², SR: 87 m²), 26/19 – 27/6; 18/8 Bílá – Vysoká nad Kysucou (ČR: 60 m², SR: 60 m²), 28/4 – 28/7; 18/9 Bílá – Makov (ČR: 179 m², SR: 179 m²), 30/14 – 31/7; 18/10 Bílá – Makov (ČR: 196 m², SR: 196 m²), 31/9 – 32/6; 18/11 Sudoměřice – Skalica (ČR: 248 m², SR: 248 m²), 25/39 – 26/1; 18/12 Sudoměřice – Skalica (ČR: 35 m², SR: 35 m²), 27/47 – 28/1; 18/13 Sudoměřice – Skalica (ČR: 25 m², SR: 465 m²), 30/23 – 30/28; 18/14 Střelná – Lysá pod Makytou (ČR: 50 m², SR: 50 m²), 3/16 – 4; 18/15 Nedašov – Červený Kameň (ČR: 0 + 108 m², SR: 42 + 66 m²), 13/10 – 13/12 a 13/17 – 14/3; 18/16 Nedašov – Vršatské Podhradie (ČR: 73 m², SR: 73 m²), 16/15 – 16/20.

na soutoku Vlárského potoka s řekou Vlárrou, tedy hned u zemské hranice mezi Moravou a Uhrami (MORAVČÍK, 2004). Zde je třeba podotknout, že se nacházela na moravském území, i když hranice ve středověku nebyly vytyčeny natolik striktně, jako v pozdějších dobách.

Již v 16. století byla moravsko-uherská hranice v okolí Sidonie sporem mezi brumovským a pruským panstvím. Brumovští si nárokovali území až 1,5 km východně od současné hranice a uherská strana naopak území zasahující na Moravu od Holého vrchu po hřebenech až k Vlárskému průsmyku. Spor byl nakonec vyřešen až v dobách Marie Terezie.⁶⁵ (KOHOUTEK, PÍSKOVSKÝ, 1982) Samotná osada byla založena roku 1788 hrabětem Janem Křtitelem Illésházym, který byl majitelem panství a hradu Broumov. (SÁBA, 2005)

Následně se osada rozrůstala díky přílivu nových sklářů, dokonce odborníků ze zahraničí. Po celé období 19. století byla situace na hranicích stabilní, nedocházelo k žádným závažnějším problémům. (MORAVČÍK, 2004) Komplikace ani nemohly vyvstat, neboť od dob Marie Terezie byla stanovena hranice více na východ (oproti pozdější době), a tedy celá vesnice, respektive osada, tvořila jeden celek. Dle výpovědi bývalého starosty obce Brumova-Bylnice došlo k další změně hranice za nacistické okupace, ale stále ji netvořil potok. Teprve po druhé světové válce byla hranice posunuta až na potok Vlára (Kronika obce Brumov-Bylnice) a tímto počínem byly zapříčiněny spory, jež vyvstaly po rozdělení České a Slovenské federativní republiky.

4.3.2 Legislativní rámec

V době společného soužití Čechů a Slováků v jednom státě nebyl v posunu po druhé světové válce žádný problém. Ten však vyvstal po vzniku dvou samostatných států, České a Slovenské republiky k 1. lednu roku 1993, kdy část osady Sidonie, ta na levé straně potoku Vlárka (konkrétně 13 domů, 11 rodin), se nacházela na území Slovenské republiky (katastr slovenské obce Horní Srní) a hranice zasahovala Sidonským do každodenního života. Právě ti obyvatelé, kteří si vystavěli své domy za potokem, se ze dne na den stali občany Slovenské republiky proti své vůli. (HLAVIČKA, 1997) V lednu roku 1993 navštívila město delegace Evropského parlamentu v čele s předsedkyní Louisou Ariasovou ze Španělska, která chtěla

⁶⁵ Roku 1757 začal platit druhý tereziánský katastr, který blíže stanovil parcelaci rustikální i dominikální půdy, díky tomu se situace vyjasnila také na moravsko-uherské hranici.

poznat postoje a názory lidí na obou stranách nově vzniklé hranice.⁶⁶ (Kronika obce Brumov-Bylnice)

Obr. 25. Vlárský potok (BOČEK, 2011)

Obr. 26. Sidonie – sklářská osada (BOČEK, 2011)

I přes četné petice občanů osady Sidonie, které směřovaly na místa nejvyšší (Kronika obce Brumov-Bylnice),⁶⁷ a přes sliby předsedy vlády Václava Klause, situace v Sidonii nebyla řešena. Zlom přišel až v roce 1994, kdy se události daly do pohybu. Ministři vnitra Jan Ruml (ČAPKA, 1998) za Českou republiku a Jaroslav Bittner za Slovenskou republiku se rozhodli respektovat požadavek petice a osadu Sidonii přičlenit k českému území. Bylo jednohlasně proklamováno, že stačí posunout hranici a vše bude vyřešeno. Jak je však patrné také z denního tisku tehdejší doby, tak obyvatelé osady nedoufali po předchozích zkušenostech v hladký průběh.

Ale již na počátku roku 1996 byl předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky vládní návrh č. 2049, aby vyslovila svůj souhlas se Smlouvou mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o společných státních hranicích, která byla podepsána v Židlochovicích dne 4. ledna 1996. (HLAVIČKA, 1997) Právě v této smlouvě jsou zakotveny změny průběhu česko-slovenských státních hranic, mezi nejcitlivější z nich patří právě změny v lokalitě osady Sidonie a U Sabotů.⁶⁸ Všichni obyvatelé Sidonie souhlasili s přičleněním k České republice a nevyvstaly zde žádné závažnější problémy, jako tomu bylo v případě Sabotovců. I když tuto skutečnost v kronice obce Brumov-Bylnice nenalezneme, také Sidonští byli finančně odškodněni. Vláda slovenské republiky vyčlenila pro Okresní úřad

⁶⁶ Louisa Ariasová se k situaci v česko-slovenském pohraničí vyjádřila slovy: „Jsme smutní a překvapeni skutečností, když se v Evropě hranice odstraňují, zde se vytvářejí nové.“

⁶⁷ Petice zaslány do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, také tehdejšímu prezidentu Václavu Havlovi a na další patřičná místa.

⁶⁸ Číslo změny 6, hraniční úsek V., plocha oddělená od ČR 14119 m², plocha oddělená od SR 89013 m²; mezi hraničními znaky 21 – VI/1. Název změny: Sidonie – osada (katastry obcí Brumov-Bylnice (okres Zlín) a Horné Srnie (okres Trenčín).

v Trenčíně prostředky ve výši 6,9 mil. Sk, z čehož šly 2 mil. Sk na kompenzaci majetkové újmy obyvatelům osady, dále 4,75 mil. Sk na řešení infrastruktury a komunální vybavenosti obce Horní Srní a 0,15 mil. Sk na činnost okresního úřadu. Také ministerstvo zemědělství vyčlenilo ze svého rozpočtu na léta 1998 a 1999 16,2 mil. Sk, které byly určeny na řešení infrastruktury v Sidonii a na vybudování lesní přístupové cesty. Ministerstvo životního prostředí SR poskytlo ze Státního fondu životního prostředí dotaci obci Horní Srní na výstavbu kanalizace v osadě Sidonie, a to mezi léty 1997 až 1999. Celkově finanční náhrady byly nižší než v případě osady U Sabotů. (Uznesenie vlády Slovenské republiky)

Následně došlo ještě k několika jednáním mezi představiteli České a Slovenské republiky, a to jak na úrovni místní či regionální, tak zejména na úrovni státní. V únoru roku 1997 Parlament České republiky schválil ústavní zákon o státní hranici, jehož součástí byla tzv. Židlochovická smlouva. (HANUSOVÁ, 1997) Sidonským bylo jasné, že po několika letech nejistoty a nespokojenosti již nic nebrání v cestě k zdárnému sjednocení obce v jeden celek a posunu česko-slovenské hranice směrem na východ, tedy rozšíření území o 7,5 ha ve prospěch České republiky. (HLAVIČKA, 1997)

4.3.2.1 Samotné předání a posunutí historické hranice

K samotnému slavnostnímu předání došlo v pátek 25. července 1997 v 10 hodin, kdy byla oficiálně v Sidonii předána část území Slovenské republiky pod územní svrchovanost České republiky a došlo k posunutí historické hranice tvořené potokem Vlárka do úrovně nové státní hranice označené hraničními kameny. (Kronika obce Brumov-Bylnice) „Tohoto historického úspěchu bylo dosaženo zejména zásluhou občanů, kteří ač se po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky stali proti své vůli občany Slovenské republiky, tak díky trpělivému čekání a důslednému prosazování své vůle žít v České republice, dosáhli svého“. (Kronika obce Brumov-Bylnice) Kromě občanů Sidonie se slavnostního aktu zúčastnili také oficiální hosté.⁶⁹ Nelze opomenout také nebývalý zájem médií, která tuto kauzu sledovala již od jejího počátku v roce 1993. Slavnostnímu předání byli přítomni reportéři České televize, TV Nova, TV Markíza, TV Prima, Zlínských novin, Mladé fronty DNES a Radiožurnálu. (Sába – ústní sdělení) Jak vzpomíná bývalý kronikář města Brumova-Bylnice pan Sába, tak první část předání se odehrávala u hraniční tabule při odbočce na Sidonii mezi celnicemi, kde

⁶⁹ Ing. Šajbidorová – přednostka Okresního úřadu v Trenčíně; Ing. Bečka – předseda česko-slovenské rozhraničovací komise; p. Vidoman – starosta obce Hornie Srnie; Ing. Valvoda – náměstek Ministerstva vnitra České republiky; PhDr. Dostál – přednostka Okresního úřadu ve Zlíně; Ing. Srb – člen česko-slovenské rozhraničovací komise; Ing. Reška – expert česko-slovenské rozhraničovací komise; p. Šimšálek – starosta Brumova – Bylnice.

byly předneseny proslovy zúčastněných a došlo k odhalení tabule Česká republika. Následně se přítomní přesunuli do pohostinství U Pekařů, kde proběhl slavnostní přípitek a malé občerstvení. Byla vidět velká spokojenost občanů a oboustranná snaha (jak České republiky, tak Slovenské) o udržení dobrých vztahů i do budoucna.

4.3.3 Reflexe v médiích

Jak již bylo uvedeno v předchozí podkapitole, zájem médií o problematiku česko-slovenských vztahů po roce 1992 na hranicích, byl poměrně značný. Pokud se zaměříme přímo na osadu Sidonie, tak rozruch způsobilo již samotné rozdělení obou států Česko-Slovenska, a to díky tomu, že se přibližně 30 obyvatel moravské osady Sidonie, tedy 13 domů ocitlo po rozdělení za potokem na Slovensku, ale silnice a veškeré vybavení obce bylo na české straně. (FILIPKO, 2007) Zpočátku se problematikou zabývaly spíše regionální deníky, jako jsou na české straně Zlínské noviny, ale čím dál tím více se osada Sidonie dostává do podvědomí české i slovenské veřejnosti.

Slovenský deník Pravda poměrně detailně popsal situaci, ve které se Sidonští ocitli. Novinář Richard Filipko udělal s místními obyvateli několik rozhovorů, kde mu popsali, s jakými komplikacemi se setkali, ale většinou se Sidonští shodli, že závažnější problémy řešit nemuseli. Například tehdy třicetiletý Radomír Mynář, který žil ve slovenské části Sidonie, se přihlásil k trvalému pobytu u babičky na druhé straně potoka, aby nemusel jít na vojnu na Slovensko. Také matka Radomíra Mynáře Mária Mynářová říká, že se téměř nic nezměnilo – děti chodí do škol na Moravě, přípojku na vodu a elektřinu máme z České republiky, také všichni v Česku pracujeme.(FILIPKO, 2007)

Trochu opačné názory Sidonských popisuje článek v deníku Rudé právo, kde si obyvatelé stěžují, že od rozdělení si „připadají jako v Kocourkově“. Jeden z občanů popisuje, že lidé se po rozdělení státu a měnové odluce dělí na tzv. leváky a tzv. praváky, podle toho, na které straně potoka bydlí. Mezi nejkurióznější situaci, která se při rozdělení udála, patří domek na jedné straně potoka a jeho kadibudka přes lávku na straně druhé. Podobné exkluzivity, nad nimiž se člověk dnes pousměje, však byly v osadě na denním pořádku.⁷⁰ (SMOLA, 1993)

V následujícím období po rozdělení zájem médií mírně poklesl, obrat však nastal v roce 1996, kdy byly schváleny změny navržené česko-slovenskou rozhraničovací komisí,

⁷⁰ O tom však více v následující kapitole, kde jsem se s pomocí řízených rozhovorů s obyvateli Sidonie pokusil co nejlépe přiblížit a vystihnout komplikace, jež rozdělení obou států přineslo).

mezi něž patřila i ta, která se týkala Sidonských. Sidonie měla oproti osadě U Sabotů jistou výhodu v tom, že zde byli obyvatelé jednotní a přáli si opětovné spojení vesnice v jeden celek. Sabotovci se však stali obětí médií, která celou kauzu nafoukla do mediální bubliny, jak dnes s odstupem času tvrdí jak na české, tak i na slovenské straně.

Roku 1997 byl o osadu Sidonii největší zájem, zejména celostátní deníky se předháněly v informacích, které však často byly zkreslené, jak míní sami obyvatelé Sidonie a Brumova-Bylnice. Nejvíce článků uveřejnil pravděpodobně regionální deník Zlínské noviny, kde se věnují jednak samotnému přijetí zákona o státní hranici v Sidonii, a také nastiňují vývoj hranice na moravsko-uherském respektive česko-slovenském území. Je zde poznamenáno, že nejméně kontroverzní byla hranice stanovená v dobách existence samostatného Slovenské republiky, která vznikl v roce 1939. Slovenská strana však při jednáních odmítla přijmout tuto variantu, protože by přišla o několik desítek hektarů půdy. Autor článku zde komentuje reakce lidí, kteří největší problém vidí v neschopnosti jednání zejména na vládní úrovni mezi oběma republikami. (MACHALÍNEK, 1997)

Tehdejší starosta města Broumov-Bylnice Karel Šimšálek však dodává, že i přes kompromisní dohodu mezi oběma stranami není přičleněním slovenské části Sidonie konec všem komplikacím a je třeba dořešit zbývající „drobnosti“.

V novinových článcích se v té době občas objevovaly i informace zkreslené nebo nepřesné, např. jako je tomu v případě krátkého příspěvku Martiny Žáčkové, opět ve Zlínských novinách. Autorka článku popisuje, jak si jeden ze sidonských občanů pan Josef Minárech nechal ujít začátek dovolené v Chorvatsku, jen aby byl přítomen slavnostnímu předání osady. V příspěvku autorka komentuje, že dům pana Minárecha stál po rozdělení federace na pravém břehu potoka Vlárky,⁷¹ což je nepravda, neboť slovenská část Sidonie stojí na levém břehu. (ŽÁČKOVÁ, 1997)

Situace v Sidonii je však připomínána dodnes, i když i média s odstupem času usoudila, že v roce 1997 byla situace vnímána bouřlivě zejména díky nim. Zajímavý článek uveřejnil např. slovenský bulvární deník Pravda, který vyšel při příležitosti 10. výročí změny hranic v roce 1997. Sidonští občané si na výročí deseti let ani nevzpomněli, stále se jim žije stejně poklidně, jsou jen rádi, že ke změně průběhu hranice došlo a ustály komplikace těm,

⁷¹ Doslova je v deníku Zlínské listy napsáno: „Josef Minárech se včerejším dnem po více než čtyřech letech „vrátil“ do České republiky. Jeho dům totiž stojí na pravém břehu místního potoka, který se po rozpadu federace na základě vládních dohod stal novou hraniční čarou mezi oběma státy.

kteří bydleli na levém břehu potoka Vlárky. Naopak Sabotovci⁷² stále v sobě nesou křivdy z minulosti, ale o tom až v následujících kapitolách o osadě U Sabotů. (FILIPKO, 2007)

4.3.4 Současný stav v osadě Sidonie

Jak již bylo uvedeno v předchozích podkapitolách, tak obyvatelé osady Sidonie se vyrovnali s problémy, jež jim přineslo rozhraničení po rozdělení Československé federativní republiky, relativně dobře. Oproti Sabotům byli ochotni o dané problematice s autorem hovořit, i když nedobré zkušenosti s novináři také zažili. Jak říká o reportérech bývalý kronikář obce pan Sába, že z celé situace okolo rozhraničení udělali frašku, novinářskou bublinu, kterou dopomohli nafouknout někteří místní spoluobčané, jež poskytli ne zcela pravdivý či neúplný rozhovor.

Obyvatelé moravsko-slovenského pohraničí již před rokem 1993 nesli nelibě, že by mělo dojít k rozdělení Československa, zejména tedy lidé z moravské strany hranice rozdělení odsuzovali.⁷³ To však ještě netušili, jaké potíže jim po 1. lednu 1993 vyvstanou. Pan Sába byl jedním z prvních občanů, který se vydal první den roku 1993 do osady Sidonie, aby protestoval proti rozdělení republiky. Zpočátku po rozdělení byli občané k událostem rozvášnění a očekávali, co přinesou následující měsíce.

Nejkomplikovanější byla situace bezprostředně po rozdělení. Aby se občan z moravské strany dostal do Sidonie, musel nejdříve projít kordónem celníků hraničním přechodem Brumov-Bylnice⁷⁴ z České republiky na Slovensko a poté ze slovenského území po silnici do moravské obce Sidonie. Než však došel na konec vesnice, tak ještě šestkrát překročil státní hranici, neboť potok Vlára v několika místech protíná tuto silnici, vzpomíná Marie Strýčková, která tehdy pracovala na poště v Brumově-Bylnici a do Sidonie denně jezdila. Paradoxem je, že ze slovenské strany se do vesnice mohl dostat kdokoliv bez kontroly dokladů, jelikož tam nebyl vybudován hraniční přechod. Paní Strýčková dále vzpomíná, že obyvatelům, kteří se nacházeli na levém břehu potoka (tedy na slovenském území), již nemohla některé zásilky doručovat (např. důchody vyplácené na Slovensku doručovali

⁷² Před změnou hranice název osady U Sabotů, poté přejmenování na osada Šance.

⁷³ Výňatek z kroniky města Brumov-Bylnice před rozdělením obou republik: „Smutno v duších občanů, věrných demokracii T. G. M. a poctivých vlastenců nastalo po tomto historickém rozhodnutí Federálního shromáždění a zániku Československého státu dnem 3. 12. 1992. Pro rozdělení státu hlasovali poslanci stran ODS, KDS, KDU-ČSL, HZDS, SNS. Po tomto činu následovalo na sousedním Slovensku pálení československých symbolů a Češi se stali cizinci. Letáky za hranicemi Slovenska vyzývaly „deportovat z krajiny všech cudzincov.““

⁷⁴ Od 1. ledna 1993 byla ustanovena Celní správa pro hraniční přechod do Slovenské republiky. Prvním ředitelem CS byl jmenován Otakar Křemének, od 1. 4. 1993 byl ustanoven do funkce ředitele Ing. J. Staněk. Tímto dnem nastala práce celníků, kterých na přechodu pracovalo 25.

pracovníci Slovenské pošty). Později veškerou poštu pro „levobřehé“ začala doručovat slovenská listonoška. Problém byl také v tom, že na českou poštu to bylo 1,5 km, kdežto na slovenskou museli lidé přes 6 km do obce Horní Srní.

Bývalý kronikář pan František Sába dále vzpomíná, že další podivuhodnost se týkala nádraží v nedaleké Vláře. Nádraží bylo ze dvou třetin české, z jedné třetiny slovenské. Když tedy posouvali vagóny, tak celé vlaky přejížděly přes hranici z České republiky na Slovensko a zpět. Pokud bychom to měli brát do důsledku a celníci by dodržovali předpisy, tak by nestačili odbavovat. Železniční spojení začalo ve Vlárském průsmyku po rozdělení republik upadat, doplňuje pan Sába. Původní trať Bylnice – Trenčianska Teplá byla v úseku státní hranice nahrazena tratí Vlárský průsmyk – Trenčianska Teplá. Postupně byly rušeny zejména lokální spoje, následovaly rychlíky, které přestaly na této trati jezdit v roce 1998. Železniční doprava byla částečně nahrazována autobusovými spojeními. (HALÁS, ŘEHÁK, 2008)

Tehdejší starosta obce Karel Šimšálek uvádí, že musel řešit řadu stížností občanů. On sám se pozastavoval nad tím, jak rozdělovat finance obecního úřadu pro potřeby celé obce, zda financovat také slovenskou stranu, psal několik dopisů a žádostí na nejvyšší místa, ale nezbývalo nic jiného, než vyčkávat. Problémy vyvstaly také s placením daní, pojištění, lidé nevěděli, kam volat v případě potřeby policie, hasičů.

Téměř každodenním problémem se stala pro Sidonské cesta do práce, do školy a zpět, jelikož díky frontám kamiónů před hraničním přechodem byla cesta zablokovaná a jiná přístupová silnice do osady nevede. Měnová odluka⁷⁵ v roce 1993 přinesla další komplikace, neboť v osadě byl jediný obchod se smíšeným zbožím na české straně a v prvních dnech po měnové odluce měli lidé, kteří pracovali či podnikali na Slovensku, pouze peníze slovenské. Ty však na české straně nebyly přijímány, a tak majitelé slovenských bankovek museli v Sidonii nakupovat jen za neokolkované desetikoruny a mince, sdělila tehdejší prodavačka Marie Krahulcová.

Další aspekt problematičného postavení obyvatel „levobřežní“ Sidonie zmínil Josef Minárech. Po rozdělení pracoval v České republice, jako slovenský občan s trvalým bydlištěm na území SR ale byl oproti spolupracovníkům znevýhodněn v daňové i sociální oblasti, takže jeho rodina přišla o přídavky na děti a sociální výhody. Jak sám říká, byla to těžká doba, přišli o zhruba 3000 Kč měsíčně a celé rodině klesla životní úroveň. Jeho

⁷⁵ Při měnové odluce roku 1993 bylo zvažováno několik možností, jak měnu rozdělit. První návrh počítal s vydáním provizorní emise bankovek, další návrh se týkal razítkování bankovek frankotypy, třetím návrhem bylo kolkování, které nakonec zvítězilo. Celkem bylo objednáno kolků v hodnotě 72 miliard Kč, z toho 40 miliónů kusů připadlo na tisícikorunové bankovky, 50 miliónů kusů na pětisetkorunové a 70 miliónů kusů na stokorunové bankovky.

manželka dodává, že pro ni, jako pro občana České republiky nebyl problém se přihlásit k trvalému pobytu k sousedům na české straně, aby nenastaly potíže se zdravotním pojištěním či placením školní docházky, manžel se slovenským občanstvím ale tento postup zvolit nemohl. Dnes už to oba berou s humorem, ale tehdy to pro ně byla těžká životní zkouška, shodují se oba manželé.

Zajímavý problém řešil pan Minárech, jemuž se život zkomplikoval také po změně hranice roku 1997, jelikož si chtěl postavit prodejnu potravin nedaleko celnice na slovenském území, stavební povolení měl slovenské, avšak po změně hranice ležela stavba na území České republiky. Měl velké obavy, jaký úřad mu prodejnu zkolauduje, slovenský již nemohl a český taky ne, protože panu Minárechovi stavbu nepovolil. Nakonec se vše vyřešilo a český úřad mu budovu zkolaudoval, vzpomíná pan Minárech.

Všichni obyvatelé osady Sidonie v anketě, kterou vyhlásil tehdejší starosta obce, souhlasili s posunem hranic na historickou úroveň k lesu.⁷⁶ Karel Šimšálek dále říká, že když už se dohodli se slovenskou stranou na řešení problému, tak začala váznout jednání o dalších problematických lokalitách (Kasárna, U Sabotů). Bývalý starosta si dopisoval s řadou politiků, dokonce i s panem Mečiarem, ale bez jasného stanoviska. Nakonec byly základní problémy vyřešeny přijetím ústavního zákona o státní hranici, ovšem bylo jasné, že z dlouhodobého hlediska je posun hranice nevyhnutelný. Navíc museli ještě jednat s obcí Horní Srní o silnici procházející osadou, která zůstala společným vlastnictvím obou států. Starostové se museli dohodnout, kdo, kdy a v jakých úsecích bude silnici udržovat a otázky s tím související.

V dnešní době obyvatelé osady Sidonie vzpomínají na problémy spojené s rozdělením Československé federativní republiky s úsměvem a rádi se podělili o své zážitky z let minulých. Shodují se na tom, že ať už Moraváci či Slováci, vždy spolu vycházeli v dobrém a problémy přinášely spíše úřady a hlavně média, dodává bývalý kronikář pan Sába.

⁷⁶ Z celkového počtu 32 občanů, kteří se v Sidonii od 1. ledna 1993 ocitli na slovenském území, jednadvacet z nich chtělo být obyvateli České republiky a jen jednomu to bylo jedno.

4.4 Změny v osídlené oblasti Šance / U Sabotů

4.4.1 Charakteristika osady Šance (dříve U Sabotů)

Osada Šance je dnes součástí slovenské obce Vrbovce, která spadá do okresu Myjava, kraje Trenčianského a nachází se v prostředí Bílých Karpat v údolí řeky Teplice. Osada byla založena roku 1873 hospodářem Martinem Prívratským z obce Vrbovce. Tehdy si Prívratský koupil dva hektary pozemků od jistého Tomčaly na území, které spojovalo Vrbovce s Javorníkem. Následně se pozemky dostaly do rukou slovenského gazdy, které poté vyženil Slovák Sabota. Po první světové válce se osada rozrostla o několik usedlostí, největší nárůst však zaznamenala až po druhé světové válce, jelikož levné nízké ceny pozemků lákaly zejména slovenské osadníky. (VRZGULA, 2004)

4.4.2 Legislativní rámec

Již při popisování problematiky osady Sidonie jsme uvedli, že dopady, které přinesl 1. leden 1993, byly pro Sabotovce mnohem výraznější a dodnes jsou v mezilidských vztazích patrné. Je třeba si uvědomit, že obyvatelé osady neměli problém s etnickou identitou, ale potřebovali si ujasnit, zda budou žít jako Slováci na Slovensku, či jako Slováci v České republice. Jednalo se tedy především o volbu státního občanství a o zvažování výhod a nevýhod jedné nebo druhé volby.

Hranice procházela touto oblastí odjakživa, oddělovala Rakousko od Uher. Také po roce 1918 měli lidé harmonické vztahy, nikdo nerozlišoval, jestli je někdo Čech nebo Slovák, žili přeci v jednom státě. Problém však vyvstal roku 1939, kdy se Sabotovci ocitli v Protektorátu. (HAKAUF, 2011) Situace byla tehdy vyřešena speciálním povolením, které dostali všichni obyvatelé osady, na jehož základě mohli překračovat volně protektorátní hranici a být v kontaktu s blízkými z Vrbovců, Myjavy či Senice (VRZGULA, 2004)

Roku 1993 po rozdělení se obyvatelé osady U Sabotů dostali do podobné situace jako roku 1939, kdy kontakty byly spíše na slovenskou stranu, ale Sabotůané se najednou ocitli v České republice a hranice jim více či méně komplikovala život. Na novou situaci po rozdělení neměli společné stanovisko, část začala aktivně prosazovat připojení území ke Slovensku, část se spíše klonila k zachování současného stavu. Právě tato nejednotnost se později ukázala jako hlavní jablko sváru.

Ihned od rozdělení byl nastartován kolotoč peticí a protestů, které mířily jak na místní úřady, tak také do míst nejvyšších. Vznikaly petiční výbory a obyvatelé osady se rozdělili na dva neslučitelné tábory. První z nich bojoval za ponechání osady na moravském území,

mluvčím tohoto výboru byl Martin Lajza. Mluvčí druhé poloviny tábora byla Anna Podmajerská, která bojovala za slovenské Saboty. (Kronika obce Javorník nad Veličkou). Samotná Rozhraničovací komise si nechala udělat v lednu roku 1994 vlastní průzkum, podle kterého z počtu 98 dospělých obyvatel bylo 58 % pro připojení ke Slovenské republice a 42 % pro zachování osady na českém území. (HLAVIČKA, 1997).

Do problematiky se však čím dál tím více začala zapojovat nejvyšší politika a zákonodárci, aniž by byli detailně obeznámeni se situací v pohraničí, začali činit velká a vstřícná gesta. Do toho vstoupila domácí i zahraniční média a napětí mezi obyvateli se začalo stupňovat. Tak jako v případě Sidonie došlo roku 1994 ke zlomu v jednání a tehdejší ministři vnitra Ruml s Bittnerem rozhodli o tom, že na základě výsledků průzkumu provedeného rozhraničovací komisí dojde ke změně státních hranic a osada připadne Slovenské republice.

Změny průběhu státní hranice byly zakotveny v tzv. Židlochovické smlouvě, po jejímž podepsání dne 4. ledna 1996 se začali představitelé obou republik doslova předhánět v tom, kdo nabídne lepší podmínky, zejména finanční, „svým“ občanům. Václav Klaus i Vladimír Mečiar byli jako „dva kohouti na bitevním poli, kteří soupeřili o to, kdo poskytne Sabotům více“, jak uvádí bývalý starosta Martin Kružica.

Dne 7. února 1996 vláda České republiky vydala usnesení o poskytnutí finanční výpomoci v souvislosti se změnami průběhu státních hranic mezi Českou a Slovenskou republikou.⁷⁷ (viz Příloha č. 8) Vláda souhlasila s vyčleněním 50 miliónů Kč z vládní rozpočtové rezervy, která měla být poskytnuta jako účelová dotace pro Okresní úřad v Hodoníně. Finanční výpomoc měla být poskytnuta buďto jako náhrada nemajetkové újmy, a nebo na pořízení hmotného majetku. Měla být vyplacena jednotlivým fyzickým osobám a Okresnímu úřadu Hodonín, který s financemi poté nakládal dále.⁷⁸ (HANUSOVÁ, 1997) Každému členu rodiny, který dosáhl věku 18 let, měla být vyplacen příspěvek 400 000 Kč, což v roce 1997 byla poměrně vysoká částka. Osobě, která nedosáhla věku 18 let, byla vyplacena částka 200 000 Kč. Těm, kteří se rozhodli odejít z osady a postavit si nový dům na území České republiky, byla poskytnuta částka 1 500 000 Kč. Pokud uzavřeli nájemní či

⁷⁷ Vláda uložila přednostovi Okresního úřadu Hodonín: uzavřít smlouvy s oprávněnými osobami podle pravidel, které byly vytyčeny v bodě II tohoto usnesení; vyúčtovat použití finančních prostředků uvedených v bodě I a III/1 tohoto usnesení

⁷⁸ Dle článku 3 má finanční výpomoc tyto formy: jednorázová peněžní částka, příspěvek na pořízení nového bydlení a účelová dotace. Jednorázový příspěvek se týkal osob, které k 4. lednu 1996 byly státním občanem České republiky a měla trvalý pobyt v osadě U Sabotů; trvalý pobyt nebyl vyžadován u osob, které vlastnily stavbu určenou k trvalému bydlení na území osady a u členů jejich domácnosti. Příspěvek na bydlení se týkal osob, které splňují podmínky jednorázového příspěvku a navíc jsou vlastníky nebo spoluvlastníky stavby či nájemci nebo podnájemci bytu ve stavbě.

podnájemní smlouvy, poskytli dané rodině příspěvek na bydlení ve výši 500 000 Kč. Aby však lidé mohli finance obdržet, museli podat písemnou žádost adresovanou Okresnímu úřadu v Hodoníně. (HANUSOVÁ, 1997)

Slovenská strana nenabízela obyvatelům osady U Sabotů tak vysoké částky jako představitelé České republiky, ale slíbili miliónové dotace na zvelebení vesnice, zvláště samotné osady U Sabotů. Vláda Slovenské republiky se usnesla na tom, že uvolní z prostředků ministerstva financí 35 miliónů Sk, z toho pro Okresní úřad v Myjavě částku 28,1 miliónu SK.⁷⁹ Dále pro rok 1998 bylo nutno zabezpečit v rozpočtu Krajského úřadu v Trenčíně 24,15 mil. Sk, z toho ve prospěch Okresního úřadu v Myjavě 14,05 mil. Sk na výdaje spojené s infrastrukturou a vybaveností v obci. Roku 1999 mělo být na infrastrukturu a vybavenost obce vyčleněno z rozpočtu 2,2 mil. Sk. (Kronika obce Vrbovce)

Dále mělo Ministerstvo dopravy, pošt a telekomunikací Slovenské republiky vyčlenit ze státního rozpočtu částku 13,6 mil. Sk pro účely opravy a rekonstrukce silnic II/499, II/500 a III/10047 a na rozšíření telekomunikační sítě.

Fyzickým osobám měla být poskytnuta náhrada újmy ve výši 200 000 Sk (starší 18 let), 100 000 Sk mladším 18 let, avšak oproti české vládě nebyly slovenskou stranou poskytovány příspěvky na bydlení. Právě tyto nerovné podmínky, pokud to tímto způsobem můžeme nazvat, vedly v pozdější době ještě k větší nevraživosti mezi místními občany osady.

4.4.2.1 Samotné předání a posunutí státní hranice

Také předání v osadě U Sabotů se neslo ve slavnostním duchu. Samotného slavnostního aktu, který se konal v dopoledních hodinách dne 25. července 1997, se zúčastnil tehdejší předseda Národní rady Slovenské republiky Ivan Gašparovič,⁸⁰ jež předal symbolické doklady do rukou tehdejšího starosty obce Jána Hromádky. Slavnostnímu okamžiku byli přítomni také poslanci slovenského parlamentu Pavel Halabrín a Ján Belan, dále také zástupci vládní delegace v čele s ministrem vnitra Gustávem Krajčim a ministrem kultury Ivanem Hudcem. V první části oslav došlo k setkání představitelů vlády a parlamentu s členy obecního zastupitelstva v budově Obecního úřadu ve Vrbovcích. Odpoledne oslavy

⁷⁹ Z částky 28,1 mil. Sk šlo 13,3 mil. Sk na kompenzaci majetkové újmy obyvatelů osady, 14,4 mil. Sk na řešení infrastruktury a vybavenosti obce Vrbovce a 0,4 mil. šlo na činnost okresního úřadu. Finanční kompenzace byla poskytnuta obyvateli osady U Sabotů, pokud měl trvalý pobyt v osadě v období od 1. 1. 1993 do 4. 1. 1996 a písemně požádal příslušný okresní úřad o poskytnutí kompenzace.

⁸⁰ Dnes prezidentem Slovenské republiky (ve funkci od roku 2004).

pokračovaly přímo v osadě U Sabotů, kde byl slavnostně odkryt nový nápis Vrbovce na budově železniční stanice, jelikož budova díky posunu hranic připadla na slovenské území. (Kronika obce Vrbovce).

Změnou hranice bylo přičleněno Slovenské republice území o rozloze 484 924 m², na kterém žilo 132 obyvatel.⁸¹

4.4.2.2 Přejmenování osady U Sabotů

Jelikož se kauza s osadami Sidonie a U Sabotů dostala nejen do domácích, ale také do zahraničních médií, Sabotovcům nebylo moc příjemné, že se o nich neustále hovoří, často nepravdivě. Nejen tento fakt přispěl k tomu, že došlo ke změně názvu osady U Sabotů na název Šance. Hlavním důvodem přejmenování však byla skutečnost, že jedna lokalita U Sabotů již v obci Vrbovce existuje, a proto došlo ke změně na názvu na historicky doložený název Šance. K přejmenování došlo k 1. červenci 1998, proto dnes již pojmenování osady U Sabotů na mapách nenalezneme. (Rozhodnutí o určení názvu části obce) (viz Příloha č. 9)

4.4.3 Reflexe v médiích

Pokud zájem médií týkající se osady Sidonie byl poměrně značný, tak v osadě U Sabotů/Šance to platí dvojnásob. V případě Sabotovců se však novináři a reportéři, jak je jejich zvykem, snažili velmi „zasvěceně“ informovat o situaci na obou stranách hranice, zejména rok 1997 byl pro média v této lokalitě velmi atraktivní. Psala o národní hrdosti, vlastenectví, neklidném spánku obyvatel, atd.

Nejdříve si nastíníme situaci hned po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky, ke které byl napsán jeden z článků ve slovenském deníku Pravda. Novinář Richard Filipko v něm zmiňuje, jaké problémy se vyskytly obyvatelům tehdejší osady U Sabotů, jež zachytila také zahraniční média. Za federace patřili Sabotovci moravské obci Javorník, ale většina byla Slováků, kteří využívali slovenské školy, dá se říct veškeré služby využívali ze slovenské strany. Palčivým problémem bylo, že po rozdělení začaly platit v osadě české koruny, avšak většina obyvatel pracovala na Slovensku. Autor článku zmiňuje, že díky tomu zkrachoval obchod i hostinec a lidé se „na Saboty“ chodívali jen vyspat. (FILIPKO, 2007)

Není se tedy čemu divit, že si lidé přáli změnu státní hranice, ale nebyli zcela jednotní, což byl hlavní zdroj problémů, kterého média využila. Také některá celostátní média

⁸¹ Číslo změny 12, hraniční úsek VII., plocha oddělená od ČR 484924 m², plocha oddělená od SR 0 m²; mezi hraničními znaky 32 – 37. Název změny: U Sabotů – osada (katastry obcí Kuželov + Javorník (okres Hodonín) a Vrbovce (okres Senica).

uváděla jisté nepřesnosti, dá se říci i jistou mystifikací společnosti, jak mi dnes s odstupem času říkali místní. Sama autorka reportérka Magdalena Sodomková dala článku podtitul „Osada u Sabotů – symbol rozdělení Československa“. Jak říkají dnes sami Sabot’ané, tak symbolem se to stalo právě díky médiím. Autorka provedla rozhovor se dvěma obyvateli osady lišícími se v názoru na rozdělení Československa se dvěma obyvateli osady Šance, z nichž každý měl na rozdělení federace odlišný názor. Důchodce, který si nepřál být jmenován, hájil rozdělení federace, doslova novinářce řekl, že Češi a Slováci byli jako „dva kohouti na jednom dvorku“ a oba by se tam už dál nesnesli. Narážel zejména na tehdejší oba předsedy vlád, Václava Klause a Vladimíra Mečiara. Naopak mladý student, jež také poskytl rozhovor, namítal, že od rozdělení se vedly jen komediální spory a vzniklo mnoho hloupých nedorozumění, vesnice se tím jen rozhádala. (SODOMKOVÁ, 2007)

Předávání byli přítomni starosta obce Vrbovce pan Hromádka a slovenský ministr vnitra Krajčí, který se měl vyjádřit na dotaz reportérky deníku SME, co říká na vyhrocenou situaci mezi Čechy a Slováky. Odpověděl, že o ty občany, kteří se rozhodli odejít na českou stranu, se postará Česká republika a že v tom nevidí žádný problém. (RYBÁROVÁ, 1997) Na úrovních nejvyšších si komplikace nepřipouštěli, ale mezi samotnými obyvateli osady Šance byly situace poměrně vyhrocená.

Ani po roce 1997 se situace příliš neuklidnila, hlavní roli sehrálo odškodné, které obě vlády rozdaly. Právě fakt, že odškodné od české vlády bylo vyšší než ze Slovenska, byl hlavní důvod, jež proti sobě poštlval lidi. Zajímavý rozhovor byl otištěn v červenci roku 1999 v Mladé frontě DNES, kde se reportérka Hana Černoorská vydala přímo do terénu. Lidé sdílní moc nebyli. Díky dotacím slovenské vlády sice byly opraveny chodníky, nové osvětlení, ale vztahy se ani po dvou letech nepodařilo narovnat. Obyvatelé se při rozhovorech skrývali v anonymitě, většinou říkali, že se jim žije dobře, ale že si stále lidé závidí. Jeden muž, který nechtěl být jmenován, sdělil reportérce doslova: „Lidé si toho tady dost prožili, hodně toho řekli a ještě víc si pamatují.“ (ČERNOHORSKÁ, 1999)

Zajímavý náhled na celou problematiku po roce 1997 můžeme zaznamenat na slovenském portálu InZine.sk, kde je zdůrazněn zejména náhled sociálně antropologický. Jedna z teorií sociální antropologie říká, že státní hranice nemusí a často ani není shodná s hranicí etnickou či kulturní. Takto tomu bylo také v případě osady U Sabotů, kde hranice byla spíše sociální, což vedlo lidi k tomu, že začali uvažovat nad ekonomickými podmínkami, které jim oba státy nabízely. (VRZGULA, 2004) Je však logické, že pokud se necítili být více ani Čechy ani Slováky, což se týkalo zejména mladých lidí, tak jim nelze mít za zlé, že se rozhodli odejít do České republiky, kde je čekalo vyšší finanční odškodnění.

4.4.4 Současný stav v osadě Šance

Dnes už si žije slovenská osada svým poklidným životem, i když napětí je tam stále zčásti znát, ovšem místní si to nepřiznávají. Některé lidi zlákal peníze, které jim česká vláda nabízela, a tak se přestěhovali na Moravu, kde si vystavěli nové domy, říká jeden z místních Pavol Štefka. Navíc dodává, že někteří toho i zneužili. Vyskytly se i případy, kdy se muž s rodinou přestěhoval na Moravu, postavil si v Kuželově dům za peníze od české vlády, přihlásil se v Česku také k trvalému pobytu, avšak dodnes žije v Šanci a dům na Moravě pronajímá, dodává pan Štefka. Není se tedy čemu divit, že si lidé záviděli.

Na problematiku je třeba nahlédnout také z druhé strany, proto autor navštívil i moravské obce Velká nad Veličkou, kde vyrostla ulice, ve které si postavili domy právě ti, kteří se odstěhovali z osady U Sabotů a využili finanční kompenzace české vlády. Ulice místní nazývají Mečiar Strasse, dodává Martin Sukup, jeden z těch, kteří se tam přistěhovali. Říká, že hádky již ustaly, že si na obou stranách hranici lidé žijí po svém. Navíc on sám dodává, že hlavním důvodem k přesídlení nebyla vidina peněz, ale skutečnost, že pracoval v Čechách a jeho děti chodily do školy také na Moravě.

Slovákovi Lubomíru Tomečkovi bylo jedno, jestli bude osada nadále patřit pod katastr moravské obce Javorník či nově pod obec Vrbovce. Nechápal místní, kteří to velmi řešili. I když na druhou stranu dodává, že on měl U Sabotů jen chalupu, takže pokud by tam žil trvale, mohl by mít názor jiný. Avšak co mu velmi vadilo, byla liknavost úřadů a vládních představitelů, kteří mohli situaci řešit již před rozdělením České a Slovenské Federativní Republiky a ne několik let poté. Vzpomíná si, jak po rozdělení začaly platit v osadě české koruny, ale většina místních pracovala na Slovensku a české koruny neměli. Díky tomu prý zkrachoval i obchod, lidé se chodili do osady jen vyspat.

Rozdílný pohled na osadu mají také tehdejší starostové obou obcí. Bývalý starosta Javorníka Martin Kružica se dodnes nesmířil s přiřazením osady do katastru obce Vrbovce. Kružicu mrzí, že lidé, kteří nejvíce bojovali za slovenské Saboty a nechtěli mít s českou stranou již nikdy nic společného, tak nyní denně jezdí do Česka za prací, nakupují zde a stěžují si, jaká je to škoda, že došlo k oddělení osady od České republiky. Také lituje skutečnosti, že lidé dostali tolik peněz a vlastně za nic, jen aby se uklidnily emoce. Vzpomíná si, že ve stejném roce byla v obci velká povodeň, která zasáhla většinu Moravy. Dodnes považuje za nemorální fakt, že lidé postižení povodněmi dostali minimální finanční pomoc od státu a v ten samý rok se nehorázně vyplatili lidé, kteří ve skutečnosti o nic nepřišli, rozčiluje se bývalý starosta. Naopak tehdejší starosta slovenské obce Vrbovce Ján Hromádka vidí situaci zcela odlišně. V době, kdy osada patřila pod Javorník, byla značně zanedbaná.

Ovšem tím, že připadla Slovensku, tak jen získala. V obci se za peníze od slovenské vlády opravil obchod, silnice, postavily se nové chodníky, požární zbrojnice, veřejné osvětlení, byl zaveden místní rozhlas, plyn a kanalizace.

Velmi výrazná změna se týkala také dopravní infrastruktury po rozdělení federace, respektive po změně česko-slovenské hranice v roce 1997. Již po roce 1993 došlo ke snižování frekvence provozu na jednotlivých tratích.⁸² Změny se dotkly také stanice Javorník nad Veličkou, kdy původní trať Veselí nad Moravou – Nové Mesto nad Váhom byla nahrazena právě tratí Javorník nad Veličkou – Myjava. (HALÁS, ŘEHÁK, 2008). Při změně státní hranice v roce 1997 připadla česká železniční stanice Javorník nad Veličkou na slovenské území (HLAVIČKA, 1997). Téhož roku⁸³ došlo k přejmenování stanice na Železniční stanice Vrbovce. (Kronika obce Vrbovce). Spoje byly postupně rušeny ve dvou etapách. V té první se to týkalo zejména lokálních spojů, ve druhé etapě došlo na dálkové spoje. (HALÁS, ŘEHÁK, 2008). Problém vyvstal také v tom, že cestující museli ve stanici přestupovat do dalšího vlaku. Museli na hranicích vystoupit a byla vypravena nová lokomotiva – slovenská. (Kronika obce Vrbovce)

Obr. 27. Železniční stanice Vrbovce (BOČEK, 2011)

Obr. 28. Budova bývalé celnice (BOČEK, 2011)

Po vstupu obou republik do Schengenského prostoru vyvstal problém, co bude s celnicí, jejíž vybudování stálo 34 miliónů Kč. Nakonec byla prodána soukromníkovi za 3,7 miliónů Kč, což se bývalému starostovi Javorníku nelíbí, ale bohužel nenašli jiné využití.

⁸² Do roku 1994 bylo zachováno původní federální označování tratí, změny (přečíslování, první změny cílových stanic) nastaly až při začátku platnosti nového jízdního řádu 1994/1995.

⁸³ Halás a Řehák uvádějí rok 1998.

5 ZÁVĚR

Jedním z vytyčených cílů práce bylo popsat změny průběhu česko-slovenské hranice po roce 1992. Samotným změnám předcházela řada jednání na úrovni regionální, ale zejména státní. Mimo samotný popis 18 změn, ke kterým došlo roku 1997, byla ke většině změněných lokalit pořízena vlastní fotodokumentace.

Díky řízeným rozhovorům s místními obyvateli a díky informacím, které mi byly poskytnuty na obecních úřadech obcí Brumov-Bylnice, Javorník nad Veličkou a Vrbovce, a také informacím z obecních kronik zmiňovaných obcí, jsem mohl identifikovat geografické dopady, které přinesly dané změny. Větší část hraničních změn byla provedena z důvodů, kdy hranice procházela objekty, proto muselo dojít ke změně. Byl to případ vysílače na Velké Javořině, kdy hranice byla upravena tak, aby budova vysílače byla celou svou plochou pouze na slovenské straně. Podobně na tom byla vodní nádrž Mlýnky, kdy hranice procházela přímo vodní nádrží, proto byla posunuta tak, že se celá plocha vodní nádrže nachází na slovenském území. Další změny byly nutné, neboť několik vodních toků, které tvořily moravsko-slovenskou hranici, bylo v 2. polovině 20. století regulováno a tedy došlo ke změnám hranice, kterou po roce 1993 musela Rozhraničovací komise vyřešit.

Ovšem v obydlených osadách Sidonie a U Sabotů / Šance museli řešit také dopady jiného rázu. Ať šlo o problémy s placením pojištění, s doručováním pošty, stavebními povoleními, atd. Dopady se vyskytly také v dopravě, kdy od roku 1993 postupně klesala dojíždka do zaměstnání, do škol apod. jak z české, tak zejména ze slovenské strany. Obyvatelé to pocítili také rušením autobusových a železničních spojů. Dle výpovědí místních obyvatel můžeme říci, že také mediální obraz, jež poskytovala média, byl dosti zkreslený.

Je třeba dodat, že Rozhraničovací komise pracovala velmi svědomitě a snažila se ve sporných bodech najít vždy kompromis, což se jí evidentně podařilo. Samotná hraniční výměna proběhla zcela bezkonfliktně v případě osady Sidonie, evidentně hlavně proto, že s ní souhlasili všichni dotčení obyvatelé a nevyvstala proto nutnost odškodnit osoby, které by si případně přály zůstat na Slovensku. O poznání složitější byla situace v osadě U Sabotů / Šance, kde za hlavní příčinu narušení vztahů v místní komunitě lze označit nerovné podmínky odškodnění ze strany české a slovenské vlády a drobné spekulace, ke kterým v jeho důsledku docházelo.

Relativně poklidné soužití po roce 1997 umožnily zejména nadstandardně dobré vztahy mezi oběma republikami a také začlenění obou krajin do Evropské unie, respektive později otevření Schengenské hranice, kdy zanikla poslední drobná omezení jejího přechodu.

6 SHRNU TÍ / SUMMARY

Hlavním cílem bakalářské práce bylo popsat změny česko-slovenské hranice po roce 1992 a identifikovat geografické důsledky těchto změn.

Na základě práce s odbornou literaturou, prameny (zejména kronikami obcí Brumov-Bylnice, Vrbovce a Javorník nad Veličkou) a na základě řízených rozhovorů s místními, jež byly pořízeny v terénu, můžeme říci, že změny nevyvolaly žádné větší rozepře a rozdělení České a Slovenské Federativní republiky proběhlo relativně bez problémů. Jedinou větší překážku tvořily dvě obydlené oblasti, a to osady Sidonie a U Sabotů / Šance, se kterými si ovšem Rozhraničovací komise také velmi dobře poradila.

The aim of this bachelor thesis is to describe the changes of the Czech-Slovak border after 1992 and identify the geographic impacts of that changes.

We could summarize (based on studying literature, historical sources (especially chronicles of the villages Brumov-Bylnice, Vrbovce and Javorník nad Veličkou) and based on fieldwork), that the changes of the Czech-Slovak border were under the peaceful way. We could find problems only in the settlements Sidonie and U Sabotů / Šance, where the border disrupts the lives of citizens. But the Border Commission found an effective solution also in these two areas.

Key words: Czech-Slovak border, changes of border, Sidonie, U Sabotů / Šance

Klíčová slova: česko-slovenská hranice, změny hranice, Sidonie, U Sabotů / Šance

7 POUŽITÉ ZDROJE

CIBOROVÁ, Kateřina. Plocha Česka se zmenší: Pohraničí protestuje. *Deník*. 11. 04. 2011. s. 15.

ČAPKA, František. *Zrod ČSR v datech a událostech*. Olomučany: CERM Akademické nakladatelství, 1998. 40 s. ISBN 80-7204-04-X.

ČECHURA, Jaroslav, Jiří MIKULEC, František STELLNER. *Lexikon českých panovnických dynastií*. Praha: Akropolis, 1996. 232 s. ISBN 80-85770-30-X.

ČERNOHORSKÁ, Hana. V bývalé osadě U Sabotů se hodně věcí změnilo, ale vztahy bohužel nikoliv. *Mladá fronta DNES*. 1999. s. 1.

DOWLING, Maria. *Brief Histories. Czechoslovakia*. London: Arnold, 2002. ISBN 0 340 76369 8 (pb)

FILIPKO, Richard. Desát' rokov po výmene osád je už pokoj: Príbeh výmeny dvoch osád medzi Slovenskom a Českom sledovali aj svetové média, dnes však už miestnych nevzrušuje. *Pravda*. 2. 7. 2007. s. 9.

GRONSKÝ, Ján. Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa IV, 1989-1992. Praha: Karolinum, 2007. 649 s. ISBN 80-246-1028-0.

HAKAUF, Martin. Dělení Československa aneb vztahy mezi Čechy a Slováky v letech 1989 až 1992. *E-Polis - Internetový politologický časopis* [online]. 2011 [cit. 2011-05-05]. ISSN 1801-1438. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/583-deleni-ceskoslovenska-aneb-vztahy-mezi-cechy-a-slovak-y-v-letech-1989-az-1992.html>.

HALÁS, Marián a Stanislav ŘEHÁK. Příspěvek k "anatomii" společného pohraničí České republiky a Slovenské republiky. *Geografický časopis*. 2008, č. 3, s. 279-298. ISSN 0016-7193.

HANUSOVÁ, Jana. Usnesení vlády České republiky: Zápis z jednání schůze vlády. In: *Oficiální stránky Vlády České republiky* [online]. 1997 [cit. 2012-05-01]. Dostupné z: <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/2D9AD57C26F94E64C12571B600703DEB>

HARNA, Josef, Rudolf FIŠER. *Dějiny českých zemí I. Od pravěku do poloviny 18. století*. Praha: Fortuna, 1995. 296 s. ISBN 80-7168-285-3.

HARNER, Pavel. Předpis č. 229/1993 Sb.: Sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání Smlouvy mezi ČR a SR o generálním vymezení společných státních hranic. In: *Zákony pro lidi* [online]. 2010 [cit. 2011-05-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-229>.

HLAVIČKA. Vládní návrh: Předkládací zpráva pro Parlament. In: *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. 1997 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t2049_01.htm.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. 2. dopl. vydání. Praha: Lidové noviny, 2007. ISBN 978-80-7106-906-5.

HRDINA, Karel, Marie BLÁHOVÁ (překl.). *Kosmova kronika česká*. 7. vydání. Praha: Paseka, 2005. 301 s.

CHROMÝ, Pavel. Teoretický vstup do problematiky: Teorie hranice a pohraničí. In: JEŘÁBEK, Milan. *Geografická analýza pohraničí České republiky*. 1999.

KADLEC, Čeněk. *Hry o hranice*. Praha, 2001. 270 s.

KALVODA, Josef. *Genese Československa*. Praha: Panevropa, 1998. 607 s. ISBN 80-85846-09-8.

KAŠPAR, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z historické geografie českých zemí a z nauky o mapách*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. 109 s.

KLIMKO, Jozef. *Politické a právne dějiny hraníc predmníchovskej republiky (1918-1938)*. Bratislava: Veda, 1986. 180 s.

KOHOUTEK, Jiří, Petr PÍSKOVSKÝ. *Brumov-Bylnice*. Brumov-Bylnice: Městský národní výbor, 1982. 79 s.

KUKLÍK, Jan. *Dějiny 20. století*. Praha: Práce, 1998. 191 s. ISBN 80-208-0454-4.

KVAČEK, Robert. *Československý rok 1938*. 2. rozš. vyd. Praha: Polart, 2011. 197 s. ISBN 978-80-87286-11-1.

MANDELOVÁ, Helena, Eliška KUNSTOVÁ, Ilona PAŘÍZKOVÁ. *Dějiny 20. století*. Liberec: Dialog, 2005. 180 s. ISBN 80-86-761-23-1.

MACHALÍNEK, Lukáš. Zákon o státní hranici v Sidonii byl přijat. *Zlínské noviny*. 1997.

MORAVČÍK, Ivan. *My, Sidonští aneb možná to tak jednou bylo*. Valašské Meziříčí: Valware, 2004. 83 s.

MUSÍLEK, Jan a kol. *Školní atlas československých dějin*. Praha: Ústřední správa geodézie a kartografie, 1966.

NOVOTNÝ, Václav. *České dějiny 1. Od nejstarších dob do smrti knížete Oldřicha*. Praha: Jan Laichter, 1912. 782 s.

PAVLÍČEK, Václav. *Ústavní právo a státověda II. díl. Ústavní právo České republiky*. Praha: Leges, 2011. 1119 s. ISBN 978-80-87212-90-5.

POTOČNÝ, Miroslav. *Mezinárodní právo veřejné*. 5. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 511 s. ISBN 80- 7179-536-4.

Rozhodnutie o určení názvu části obce podle zákona č. 221/1996 Z.z. ze dne 19. 6. 1998

RYBÁROVÁ, Ela. Osada U Sabotov odvěra oficiálne pripojená k SR. *Denník SME*. 1997.

RYCHLÍK, Jan. *Češi a Slováci ve 20. Století: spolupráce a konflikty 1914-1992*. Praha: Vyšehrad, 2012. 677 s. ISBN 978-80-7429-133-3.

SÁBA, František. *Pohledy do minulosti*. Brumov-Bylnice: Muzejní společnost Vlára, 2005. 70 s.

SEMOTANOVÁ, Eva. Historická geografie českých zemí. In: MIKULEC, Jiří. *Práce Historického ústavu AV ČR: Opera Instituti Historici Pragmae*. Praha: Historický ústav, 1998. s. 7-295. ISBN 80-85268-73-6ISSN 0862-7088.

SEMOTANOVÁ, Eva. *Atlas českých dějin. První díl – do roku 1618*. Praha: Kartografie Praha, 1998. ISBN 80-7011-501-7.

SEMOTANOVÁ, Eva. *Atlas českých dějin. Druhý díl – od roku 1618*. Praha: Kartografie Praha, 2003. ISBN 80-7011-675-7.

SMOLA, Josef. Sidonie, rozdělená obec: Aneb U nás v Kocourkově. *Rudé právo*. 20. 2. 1993, s. 16.

SODOMKOVÁ, Magdalena. Neměli jsme se dělit, míní u hranic: Před patnácti lety se obyvatelé osady U Sabotů odtrhli od Česka. Nyní přiznávají, že je to stálo roky zbytečných sporů. *Mladá fronta DNES*. 2007. s. 9.

SOVINSKÝ, Jaroslav. *Státní hranice Československa a České republiky*. Praha: Věhrd, 2005. 310 s.

Státní okresní archiv Zlín: *Kronika obce Brumov-Bylnice*.

SZCZYRBA, Zdeněk. Katedra geografie UP v Olomouci. *Regionální geografie ČR 2: Státní území, státní hranice* [online]. 20. 02. 2011 [cit. 2010-11-05]. Dostupné z: <http://geography.upol.cz/kgg-gcr2>.

Obecní úřad Javorník nad Veličkou: *Kronika obce Javorník nad Veličkou*.

Obecní úřad Vrbovce: *Kronika obce Vrbovce*.

STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt, roztržka, rozpad*. Praha: Academia, 2000. 371 s. ISBN 80-200-0752-0.

ŠIMÁK, Josef Vítězslav. *České dějiny I*. Praha, 1938.

ŠIMEK, Eduard. *Území západočeských Sedličanů*. In: Zprávy Antropologické společnosti IV. Brno, 1951.

ŠLACHTA, Mojmír. Česko-slovenská hranice. *Lidé a Země: Zeměpisný a cestopisný měsíčník*. 1993, roč. 42, č. 7. s. 438-439.

TRÁVNÍČEK, Dušan. Hranice našeho státu v dějinném vývoji (1). *Geografické rozhledy*. 1992, č. 5. s. 91-92.

TRÁVNÍČEK, Dušan. *Územní vývoj někdejšího těšínského knížectví*. Brno: Geografický ústav, 1969. Studia Geographica I: Sborník prací k osmdesátinám univ. prof. Dr. Františka Vitáska. s. 131-137.

TRÁVNÍČEK, Dušan. *Územní vývoj Chebska*. Brno: Geografický ústav, 1975. Geografie a praxe: Sborník referátů pro 13. sjezd českých geografů v Plzni 1975. s. 115-119.

Uznesenie Vlády Slovenskej Republiky. *Oficiálne stránky Vlády Slovenskej republiky* [online]. 1997. vyd. [cit. 2011-05-13]. Dostupné z: http://www.vlada.gov.sk/uznesenia/1997/0603/uz_0397_1997.html

VRZGULA, Monika. Je lepší v Česku či na Slovensku?: O živote na hranici, odstupnom a jednej medializovanej volbe. *InZine* [online]. 2004 [cit. 2011-05-06]. Dostupné z: <http://www.pohranici.cz/main.php?CID=9&CUser=34&TID=10&TUser=17&Apli=1>.

WOLF, Karol. *Podruhé a naposled aneb mírové dělení Československa*. Praha: GG, 1998. 141 s. ISBN 80-86103-10-2.

ZEMEK, Metoděj. *Moravsko-uherská hranice v 10. až 13. století*. Brno: Musejní spolek, 1972. 127 s.

ŽÁČKOVÁ, Martina. Kvůli předání Sidonie do Čech si nechal ujít začátek dovolené. *Zlínské noviny*. roč. 1997. s. 13.

ŽEMLIČKA, Josef. *Čechy v době knížecí*. Praha: Lidové noviny, 1997. 660 s. ISBN 80-7106-1964.

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Česko-slovensko-polské trojmezí – Hrčava

Příloha č. 2: Ztráta Chebska za vlády Václava IV.

Příloha č. 3: Zemské stezky v českých zemích ve 12. století

Příloha č. 4: Vymezení obcí na Frýdlantsku, které postoupí část svého území Polsku

Příloha č. 5: Ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky

Příloha č. 6: Přehled změn česko-slovenské hranice po roce 1992

Příloha č. 7: První česko-slovenské informační centrum v lokalitě Kohútka

Příloha č. 8: Usnesení vlády České republiky o poskytnutí náhrady nemajetkové újmy obyvatelům osady U Sabotů

Usnesení vlády Slovenské republiky o poskytnutí náhrady nemajetkové újmy obyvatelům osady U Sabotů

Příloha č. 9: Rozhodnutí o změně názvu části obce U Sabotů (změněno na Šance)

Příloha č. 1

Česko-slovensko-polské trojmezí – Hřčava

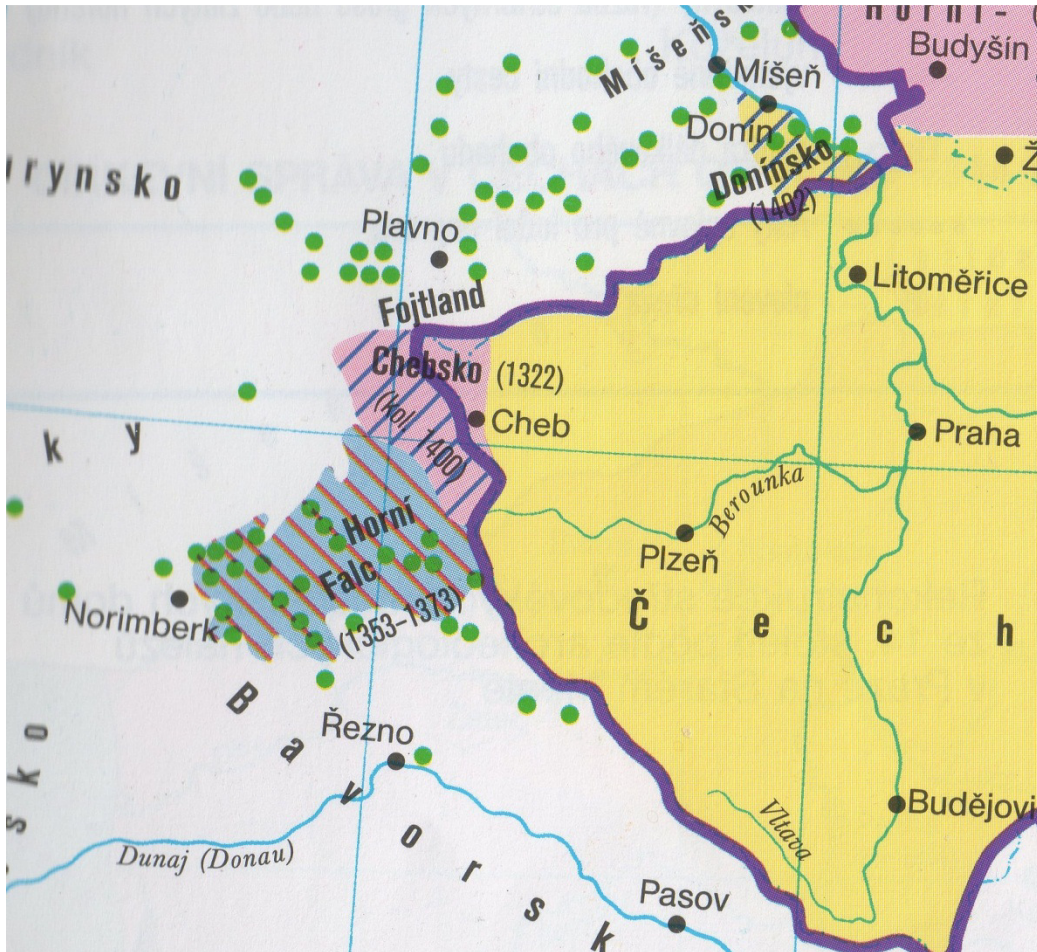
Obr. 1. Česko-slovensko-polské trojmezí (BOČEK, 2011)

Obr. 2. Česko-slovensko-polské trojmezí (BOČEK, 2011)

Příloha č. 2

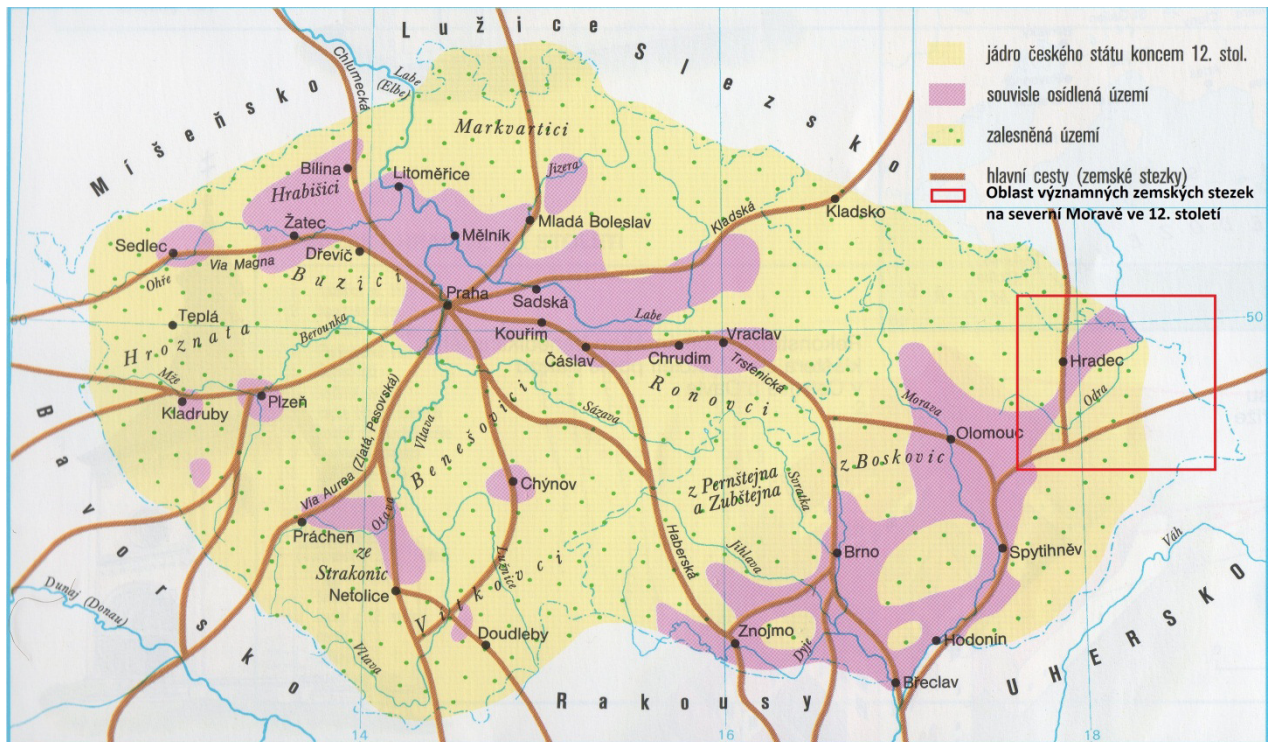
Ztráta Chebska za vlády Václava IV.

Obr. 3. Ztráta části Chebska za vlády Václava IV. (vládl 1378 – 1419) (SEMOTANOVÁ, 1998)

Příloha č. 3

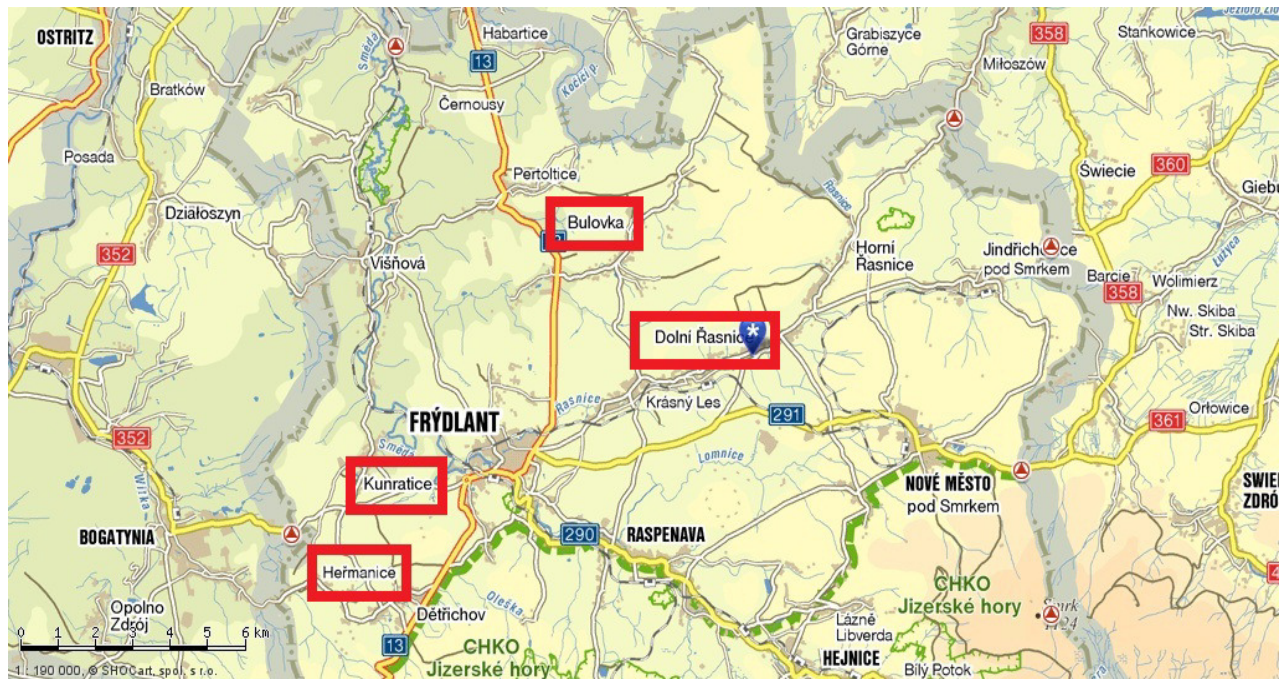
Zemské stezky v českých zemích ve 12. století

Obr. 4. Zemské stezky ve 12. století (SEMOTANOVÁ, 1998)

Příloha č. 4

Vymezení obcí na Frýdlantsku, které postoupí část svého území Polsku

Obr. 5. Čtyři obce na Frýdlantsku, které přijdou o část svého území ve prospěch Polska
(Zdroj: www.mapy.cz)

Příloha č. 5

Ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky

89.

Ústavní zákon č. 542/1992 Sb. ze dne 25. listopadu 1992, o zániku České a Slovenské Federativní Republiky²⁵⁹⁾

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky respektujíc usnesení České národní rady a Národní rady Slovenské republiky usneslo se na tomto ústavním zákoně:

Čl. 1

/1/ Uplynutím dne 31. prosince 1992 zaniká Česká a Slovenská Federativní Republika.

²⁵⁹⁾ Dne 7. listopadu 1992 zemřel na následky zranění utrpěných při těžké autohavárii Alexander Dubček. Po jeho pohřbu 15. 11. 1992 se v bratislavském hotelu **Bôrik** zástupci všech politických stran zastoupených v národních radách a ve Federálním shromáždění (s výjimkou SPR-RSČ a HSD-SMS) rozhodli navrhnout svým klubům v národních radách, aby přijaly **usnesení, kterým doporučí národním radám rovněž projednat návrh ústavního zákona o zániku federace**, jenž byl na programu právě probíhající 5. společné schůze obou komor Federálního shromáždění. Nemělo ovšem jít o zákonodárnou iniciativu. V Bôriku se též jednalo o možnosti pořádat **referendum** o zániku ČSFR a o **dalším osudu poslanců FS** po zániku federace. V těchto otázkách však nedošlo k žádné dohodě (Rudé právo, Lidové noviny, Mladá fronta DNES, 16. 11. 1992).

Obě národní rady se návrhem ústavního zákona o zániku federace zabývaly 17. 11. 1992. V ČNR předložil jménem klubů politických stran a hnutí HSD-SMS, LSU, LB, SPR-RSČ a ČSSD poslanec ČSSD Jozef Wagner návrh tohoto znění: „**ČNR doporučuje, aby platnost ústavního zákona o zániku ČSFR byla vázána na jeho schválení referendem**“ (<http://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/006schuz/s006001.htm>). Návrh však neprošel. Celkem 105 poslanců **vládní koalice návrh odmítlo** (<http://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/006schuz/s006003.htm>). ČNR pak doporučila Federálnímu shromáždění **zákon urychleně projednat a schválit**. 106 poslanců hlasovalo pro, 67 proti, 12 se zdrželo hlasování, 2 poslanci odmítli hlasovat a 13 poslanců bylo ve sněmovně nepřítomno (<http://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/006schuz/s006004.htm>). Přijetí ústavního zákona podpořila také **Národní rada Slovenské republiky** (pro usnesení hlasovalo 73 poslanců, proti 16 a hlasování se zdrželo 19 poslanců). Rovněž v Národní radě Slovenské republiky bylo odmítnuto referendum jako podmínka platnosti ústavního zákona o zániku federace. Do usnesení však byl včleněn návrh poslanců SNS, který požadoval, aby ústavní zákon o zániku federace výslovně stanovil, že ani jeden z následnických států **nesmí v budoucnosti používat státní symboly zanikající federace, a to ani takové, „které by mohly být s nimi zaměnitelné“** (zpráva ČSTK ze 17. 11. 1992 a denní tisk z 18. 11. 1992).

Dne **18. listopadu** pak měl 6. den jednání 5. společné schůze obou komor FS na programu jediný bod: vládní návrh ústavního zákona o zániku ČSFR, podepsaný stanoviskem obou národních rad (viz poznámku č. 253 k dokumentu č. 85/VIII a poznámku č. 257 k dokumentu č. 87/VIII). Návrh neprošel ve Sněmovně národů, ale tím, že prošel alespoň v jedné komoře, byla otevřena cesta k **dohodovacímu řízení** a schůze byla odložena o týden.

Bez ohledu na komplikace spojené se schvalováním ústavního zákona o zániku federace **pokračoval však mezitím proces schvalování česko-slovenských smluv**. Česká národní rada na své 8. schůzi **24. 11. 1992** schválila v této souvislosti (počtem hlasů od 88 do 100) během dvou hodin **15 smluv** týkajících se vztahů se Slovenskou republikou po 1. lednu 1993 (<http://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/008schuz/s008001/s008005.htm>).

Byly to **následující smlouvy**:

- o celní unii,
- o měnovém uspořádání,
- o generálním vymezení společných hranic,
- o úpravě režimu a spolupráci na společných státních hranicích,
- o zrušení vízové povinnosti,
- o společném postupu v otázkách pobytu cizinců ze třetích států na území ČR a na území SR,

/2/ Nástupnickými státy České a Slovenské Federativní Republiky jsou Česká republika a Slovenská republika.

Čl. 2

Působnost České a Slovenské Federativní Republiky, která jí byla svěřena ústavními a jinými zákony, přechází na Českou republiku a na Slovenskou republiku dnem 1. ledna 1993.

Čl. 3

/1/ Zánikem České a Slovenské Federativní Republiky zanikají státní orgány České a Slovenské Federativní Republiky. Současně zanikají ozbrojené síly a ozbrojené

- o společném užívání stanovených informačních a archivních fondů vzniklých v činnosti ministerstva vnitra v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti,
- o sociálním zabezpečení,
- o vzájemném zaměstnávání občanů,
- o právní pomoci poskytované justičními orgány,
- o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech,
- o spolupráci v oblasti ochrany a tvorby životního prostředí,
- o spolupráci v oblasti zdravotní péče,
- o spolupráci v oblasti vzdělávání,
- o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání a dokladů o vědeckých hodnostech a titulech vydávaných v ČR a SR.

Jedna smlouva se kvůli množství výhrad nedostala na program. Týkala se osobních dokladů, řidičských průkazů, evidence vozidel, zbraní a střeliva. Řada dalších smluv byla podepsána na vládní úrovni.

Společná schůze obou komor FS měla pokračovat sedmým dnem jednání 24. 11. 1992. Vzhledem k tomu, že se poslanci ze Slovenska nemohli dostavit („milosrdná mlha“ – jak to nazval denní tisk – znemožnila leteckou dopravu), bylo společné jednání přeloženo na 25. listopad s jediným bodem programu: zprávou dohodovacího výboru k návrhu ústavního zákona o zániku ČSFR, která odložením jednání o den získala další čas k dosažení kompromisu.

Dne 25. listopadu 1992 dopoledne pokračovala 5. společná schůze obou komor FS sedmým dnem za přítomnosti 145 poslanců SL, 73 poslanců české části SN a 72 poslanců slovenské části SN. **Dohodovací výbor předložil návrh**, pro nějž ve výboru hlasovalo 7 členů, proti 2 a hlasování se zdrželi 2 poslanci. Na plenární schůzi obou komor se pak po diskusi, pozměňovacích návrzích, přestávkách, dalším jednání dohodovacího výboru, který trval na svém původním návrhu, hlasovalo o dvou pozměňovacích návrzích dohodovacího výboru:

- 1) První návrh se týkal doplnění, podle něhož **„Vnitřní poměry“ zákonodárných sborů** obou republik „stanoví v souladu s čl. 7“ **zákony obou republik**. Tento návrh FS schválilo (pro SL 114, SN-ČR 55, SN-SR 58; proti SL 1, SN-ČR 2, SN-SR 0; zdrželi se hlasování SL 29, SN-ČR 15, SN-SR 14).
- 2) Druhý návrh se týkal dvou doplnění, podle kterých ustanovení článků 1 až 6 ústavního zákona o zániku ČSFR **nabývají účinnosti, pokud bude tento ústavní zákon schválen referendem v obou republikách, resp. národními radami obou republik**. Návrh byl schválen jedině ve slovenské části Sněmovny národů (pro SL 48, SN-ČR 9, SN-SR 54; proti SL 41, SN-ČR 36, SN-SR 4; zdrželi se hlasování SL 53, SN-ČR 27, SN-SR 14).

V následném hlasování o návrhu ústavního zákona o zániku ČSFR jako celku nakonec **zákon prošel nejtěsnějším možným poměrem hlasů**: ve Sněmovně lidu pro 93, proti 16, zdrželo se 28 poslanců; ve Sněmovně národů v české části pro 45, proti 7, zdrželo se hlasování 11 poslanců; ve slovenské části SN pro 46, proti 7, zdrželo se hlasování 16 poslanců (<http://www.psp.cz/eknih/1992fs/slsn/stenprot/005schuz/s005058.htm>). Nutno dodat, že v každé části Sněmovny národů bylo ke schválení ústavního zákona třeba minimálně 45 hlasů. Nelze ovšem pochybovat o tom, že bez slibu federálním poslancům, že se stanou členy zastupitelských sborů obou republik (čl. 4 odst. 2), by ústavní zákon ve Federálním shromáždění sotva prošel (viz též poznámku č. 261 k dokumentu č. 90/VIII).

„Přijetí ústavního zákona o zániku ČSFR vyvolalo záplavu úvah post mortem“ (Eric Stein, *Česko-Slovensko, konflikt, roztržka, rozpad*. Academia, Praha 2000, str. 206). Tyto úvahy o legálnosti a legitimitě postupu se různí a vymykají se rozsahu i účelu této publikace. Ať už však byly výhrady týkající se legality a legitimity jakkoliv opodstatněné, s odstupem let přece jen převládá vědomí účelnosti a přiměřenosti postupu zvoleného v tehdejší situaci.

bezpečnostní sbory České a Slovenské Federativní Republiky a rozpočtové a příspěvkové organizace napojené na státní rozpočet České a Slovenské Federativní Republiky a státní organizace v působnosti České a Slovenské Federativní Republiky, které byly zřízeny zákonem.

- /2/ Česká republika a Slovenská republika nesmějí po zániku České a Slovenské Federativní Republiky užívat státních symbolů České a Slovenské Federativní Republiky.

Čl. 4

- /1/ Počínajíc dnem uvedeným v článku 2 náleží zákonodárná moc v České republice zákonodárnému sboru složenému z poslanců zvolených ve volbách v roce 1992 v České republice do Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky⁽¹⁾ a do České národní rady.⁽²⁾ Vnitřní poměry tohoto zákonodárného sboru stanoví v souladu s článkem 7 zákon České republiky.

⁽¹⁾ Čl. 30 a 31 ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci.

⁽²⁾ Čl. 102 ústavního zákona č. 143/1968 Sb.

- /2/ Počínajíc dnem uvedeným v článku 2 náleží zákonodárná moc ve Slovenské republice zákonodárnému sboru složenému z poslanců zvolených ve volbách v roce 1992 ve Slovenské republice do Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky⁽¹⁾ a do Slovenské národní rady.^{(2)(x)} Vnitřní poměry tohoto zákonodárného sboru stanoví v souladu s článkem 7 zákon Slovenské republiky.

^(x) Podle čl. 154 odst. 1 Ústavy Slovenské republiky č. 460/1992 Sb. od 1. října 1992 Národní rada Slovenské republiky.

- /3/ Ustanovení zákona o volbách do Federálního shromáždění o uprázdnění mandátu⁽³⁾ zůstávají nedotčena.

⁽³⁾ § 49 zákona č. 47/1990 Sb., o volbách do Federálního shromáždění, ve znění zákona č. 59/1992 Sb. (úplné znění č. 60/1992 Sb.).

Čl. 5

Pravomoc příslušející ke dni zániku České a Slovenské Federativní Republiky vládě České a Slovenské Federativní Republiky náleží od 1. ledna 1993 na území České republiky vládě České republiky a na území Slovenské republiky vládě Slovenské republiky, pokud ústavní zákon České republiky nebo ústavní zákon Slovenské republiky nestanoví jinak.

Čl. 6

- /1/ Pravomoc příslušející ke dni zániku České a Slovenské Federativní Republiky Nejvyššímu soudu České a Slovenské Federativní Republiky náleží od 1. ledna 1993 na území České republiky Nejvyššímu soudu České republiky a na území Slovenské republiky Nejvyššímu soudu Slovenské republiky, nestanoví-li ústavní zákon České republiky nebo ústavní zákon Slovenské republiky jinak.
- /2/ Pravomoc příslušející ke dni zániku České a Slovenské Federativní Republiky Ústavnímu soudu České a Slovenské Federativní Republiky vykonává od 1. ledna 1993 ve vztahu k orgánům, institucím a občanům na území České republiky Nejvyšší soud České republiky a ve vztahu k orgánům, institucím a občanům na území Slovenské republiky Nejvyšší soud Slovenské republiky, nestanoví-li ústavní zákon České republiky nebo ústavní zákon Slovenské republiky jinak.

Čl. 7

Česká národní rada a Národní rada Slovenské republiky mohou ještě před zánikem České a Slovenské Federativní Republiky s účinností nejdříve od 1. ledna 1993 přijímat ústavní a jiné zákony, jimiž zabezpečí výkon působnosti, která přejde na Českou republiku a Slovenskou republiku podle článku 2.

Čl. 8

- /1/ Česká republika a Slovenská republika jsou oprávněny ještě před zánikem České a Slovenské Federativní Republiky uzavírat smlouvy o úpravě vzájemných poměrů ve věcech, které náleží do působnosti České a Slovenské Federativní Republiky, s tím, že tyto smlouvy vstoupí v platnost po zániku České a Slovenské Federativní Republiky.
- /2/ Česká republika a Slovenská republika mohou ještě před zánikem České a Slovenské Federativní Republiky uzavírat mezinárodní smlouvy vůči třetím státům svým jménem s tím, že tyto smlouvy vstoupí v platnost po zániku České a Slovenské Federativní Republiky.

Čl. 9

Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.²⁶⁰⁾

Stráský v. r.

Kováč v. r.

²⁶⁰⁾ Ústavní zákon nabyl účinnosti dnem 8. 12. 1992.

ZMĚNY ČESKO-SLOVENSKÉ HRANICE PO ROCE 1992

ČÍSLO ZMĚNY	NÁZEV ZMĚNY
1	Regulovaná řeka Morava
2	Regulace Sudoměřického potoka a Radějovky
3	Akumulační nádrž čerpací stanice vodohospodářského objektu
4	Regulace Sudoměřického potoka
5	Vodní nádrž Mlýn - Kostolnica
6	U Sabotů - osada
7	Kamenná vrata – lesní plocha
8	Vysílač Velká Javořina
9	Vysílač Jelenec
10	Hraniční přechod Starý Hrozenkov
11	Žitkovský potok
12	Sidonie – osada
13	Sidonie – kompenzační plocha
14	Lyský průsmyk
15	Chata Javorka a chata Horské služby
16	Doroňanka
17	Dejůvka

Mapy.cz: Nejpoužívanější mapový portál. [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://mapy.cz/#x=17.782829&y=49.144065&z=7>

Příloha č. 7

První česko-slovenské informační centrum v lokalitě Kohútka

Obr. 7. Usnesení vlády ČR o poskytnutí náhrady nemajetkové újmy (BOČEK, 2011)

Příloha č. 8

Usnesení vlády České republiky o poskytnutí náhrady nemajetkové újmy obyvatelům osady U Sabotů

ke Zprávě o poskytnutí náhrady nemajetkové újmy obyvatelům osady U Sabotů a o rozdělení účelové dot... Page 1 of 2

[Úvodní stránka](#) > [Jednání vlády](#) > [Dokumenty vlády](#) > [1997](#) > [1997-10-29](#)

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 29. října 1997 č. 675

ke Zprávě o poskytnutí náhrady nemajetkové újmy obyvatelům osady U Sabotů a o rozdělení účelové dotace ze státního rozpočtu k vytvoření podmínek pro usídlení českých občanů z této osady na území České republiky v souvislosti se změnami státních hranic se Slovenskou republikou

Vazba na záznam z jednání vlády:

V l á d a

I. b e r e n a v ě d o m í , že oprávněným osobám z osady U Sabotů byly poskytnuty jednorázové příspěvky a příspěvky na pořízení nového bydlení v celkové výši 41 650 000 Kč a že okresním shromážděním okresu Hodonín byl schválen návrh na rozdělení účelové dotace ze státního rozpočtu na rok 1997 ve výši 10 000 000 Kč těm obcím, které vytvoří podmínky pro usídlení českých občanů z osady U Sabotů na území České republiky;

II. s c h v a l u j e Zprávu pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o poskytnutí náhrady nemajetkové újmy obyvatelům osady U Sabotů a o rozdělení účelové dotace ze státního rozpočtu k vytvoření podmínek pro usídlení českých občanů z této osady na území České republiky v souvislosti se změnami státních hranic se Slovenskou republikou, obsaženou v části III předloženého materiálu;

III. u k l á d á ministru financí

1. aby v rámci vypořádání finančních vztahů územních rozpočtů se státním rozpočtem za rok 1997 uhradil Okresnímu úřadu Hodonín částku 1 650 000 Kč, kterou tento úřad vyplatil oprávněným osobám z osady U Sabotů ze svého rozpočtu nad rámec k tomuto účelu poskytnuté zálohy ze státního rozpočtu na rok 1997,

2. předložit zprávu podle bodu II tohoto usnesení včetně příloh obsažených v části IV předloženého materiálu předsedovi vlády k podpisu;

IV. p o v ě ř u j e předsedu vlády předložit zprávu podle bodu II a III/2 tohoto usnesení předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

Provedou:

předseda vlády,

ministr financí

Na vědomí:

přednosta Okresního úřadu
Hodonín

Předseda vlády
prof. Ing. Václav K l a u s , CSc., v. r.

Obr. 8. Usnesení vlády ČR o poskytnutí náhrady nemajetkové újmy
(HANUSOVÁ, 1997)

Usnesení vlády Slovenské republiky o poskytnutí náhrady nemajetkové újmy obyvatelům osady U Sabotů

Uznesenie 397/1997

Page 1 of 4

UZNESENIE

VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

k návrhu na kompenzáciu majetkovej ujmy občanom Slovenskej republiky a na riešenie infraštruktúry osád U Sabotov a Sidónia v súvislosti so zmenami slovensko-českej štátnej hranice a výmenou časti štátnych území

Číslo uznesenia: 397

Zo dňa: 3. júna 1997

Číslo materiálu: 2050/1997

Predkladateľ: minister vnútra a podpredseda vlády a minister financií

Podnet: v zmysle uznesenia NR SR č. 301/1996, uznesení vlády č. 918/1995, 235/1996, 494/1996 a Plánu práce vlády SR na rok 1997

Stupeň utajenia:

Vláda

A. schvaľuje

- A1. návrh na kompenzáciu majetkovej ujmy občanom Slovenskej republiky a na riešenie infraštruktúry osád U Sabotov a Sidónia v súvislosti so zmenami slovensko-českej štátnej hranice a výmenou časti štátnych území,
- A2. postup a zásady na riešenie kompenzácie majetkovej ujmy občanom Slovenskej republiky zo štátneho rozpočtu podľa prílohy 1 tohto uznesenia,
- A3. postup a zásady na použitie výdavkov uvoľnených zo štátneho rozpočtu účelovo na riešenie infraštruktúry a komunálnej vybavenosti osád U Sabotov a Sidónia podľa prílohy 2 tohto uznesenia;

B. poveruje

predsedu vlády

- B1. predložiť informáciu o riešení kompenzácie majetkovej ujmy občanom Slovenskej republiky a o riešení infraštruktúry a komunálnej vybavenosti osád U Sabotov a Sidónia v súvislosti so zmenami slovensko-českej štátnej hranice a výmenou časti štátnych území predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky

do 30. júna 1997

ministra vnútra

- B2. odôvodniť informáciu uvedenú v bode B.1. tohto uznesenia v Národnej rade Slovenskej republiky;

C. ukladá

ministrom vnútra

- C1. doručil schválený návrh na kompenzáciu majetkovej ujmy občanom Slovenskej republiky a na riešenie infraštruktúry osád U Sabotov a Sidónia v súvislosti so zmenami slovensko-českej štátnej hranice a výmenou časti štátnych území prednostovi Krajského úradu v Trenčíne, prednostom Okresných úradov v Myjave a Trenčíne a starostom obcí Vrbovce a Horné Srnie

do 10. júna 1997

podpredsedovi vlády a ministrom financií

- C2. uvoľnil z rezervy vlády finančné prostriedky vo výške 35,0 mil. Sk, z toho pre

a/ Okresný úrad v Myjave vo výške 28,1 mil. Sk, z toho na kompenzáciu majetkovej ujmy obyvateľom osady U Sabotov 13,3 mil. Sk, na riešenie infraštruktúry a komunálnej vybavenosti obce Vrbovce 14,4 mil. a na činnosť okresného úradu, vrátane vybavenia matričného úradu, 0,4 mil. Sk,

b/ Okresný úrad v Trenčíne vo výške 6,9 mil. Sk, z toho na kompenzáciu majetkovej ujmy obyvateľom osady Sidónia 2,0 mil. Sk, na riešenie infraštruktúry a komunálnej vybavenosti obce Horné Srnie 4,75 mil. Sk a na činnosť okresného úradu 0,15 mil. Sk

do 30. júna 1997

- C3. v spolupráci s prednostom Krajského úradu v Trenčíne v štátnom rozpočte na rok 1998 zabezpečil v rozpočte Krajského úradu v Trenčíne účelové prostriedky vo výške 24,15 mil. Sk, z toho v prospech rozpočtu Okresného úradu v Myjave 14,05 mil. Sk a Okresného úradu v Trenčíne 10,1 mil. Sk na výdavky spojené s riešením infraštruktúry a komunálnej vybavenosti v osadách U Sabotov a Sidónia Obecnými úradmi Vrbovce a Horné Srnie, podľa schváleného návrhu

pri príprave štátneho rozpočtu na rok 1998

- C4. v spolupráci s prednostom Krajského úradu v Trenčíne zabezpečil v štátnom rozpočte na rok 1999 v rozpočte Krajského úradu v Trenčíne účelové prostriedky vo výške 2,2 mil. Sk v prospech rozpočtu Okresného úradu v Myjave na výdavky spojené s riešením infraštruktúry a komunálnej vybavenosti v osade U Sabotov Obecným úradom Vrbovce, podľa schváleného návrhu

pri príprave štátneho rozpočtu na rok 1999

- C5. v spolupráci s ministrom pôdohospodárstva vyčlenil v štátnom rozpočte v kapitole Ministerstva pôdohospodárstva SR na roky 1998 a 1999 účelové prostriedky vo výške celkom 16,2 mil. Sk na výdavky spojené s riešením infraštruktúry v osade Sidónia, na vybudovanie

účelovej lesnej komunikácie

pri príprave štátneho rozpočtu na rok 1998 a 1999

- C6. v spolupráci s ministrom dopravy, pôľt a telekomunikácií vyčlenil v štátnom rozpočte v kapitole Ministerstva dopravy, pôľt a telekomunikácií SR na roky 1998 a 1999 účelové prostriedky na riešenie infraštruktúry v osade U Sabotov vo výške celkom 13,6 mil. Sk na účely opravy a rekonštrukcie štátnych ciest II/499, II/500 a

III/10047 a na rozlíšenie telekomunikačnej siete a v roku 1998 vo výške celkom 2,5 mil. Sk na riešenie infraštruktúry v osade Sidónia, na rozlíšenie telefónnej siete

pri príprave štátneho rozpočtu na rok 1998 a 1999

ministromi životného prostredia

- C7. prioritne rieši poskytnutie dotácie obci Horné Srnie na výstavbu kanalizácie v obci a v osade Sidónia v rokoch 1997 a 1999 zo štátneho fondu životného prostredia

v rokoch 1997 a 1999

ministromi pôdohospodárstva

- C8. prioritne rieši poskytnutie dotácie obci Horné Srnie na výstavbu kanalizácie v obci v rokoch 1997 a 1999 zo štátneho fondu vodného hospodárstva

v rokoch 1997 a 1999

prednostami Krajského úradu v Trenčíne

- C9. vyčleniť v roku 1998 a 1999 z rozpočtu krajského úradu na príslušný rok do rozpočtu Okresných úradov v Myjave a Trenčíne účelové prostriedky na riešenie infraštruktúry a komunálnej vybavenosti v osadách U Sabotov a Sidónia podľa bodov C.3. a C.4. tohto uznesenia

pri príprave rozpočtu na roky 1998 a 1999

prednostami Okresného úradu v Myjave
prednostami Okresného úradu v Trenčíne

- C10. v spolupráci s ministrom vnútra zabezpečiť úlohy spojené s realizáciou poskytnutia majetkovej ujmy obyvateľom osady U Sabotov a Sidónia v súlade s postupom a zásadami na kompenzáciu majetkovej ujmy občanom Slovenskej republiky, podľa prílohy 1 tohto uznesenia

do 30. októbra 1997

- C11. zabezpečiť použitie účelových prostriedkov štátneho rozpočtu poskytnutých v rokoch 1997 a 1999 na riešenie infraštruktúry a komunálnej vybavenosti v osadách U Sabotov a Sidónia obcami Vrbovce a Horné Srnie v súlade s časťami C.2 a C.9 a prílohou 2 tohto uznesenia.

Vykonávajú:

predseda vlády
podpredseda vlády a minister financií
minister vnútra
minister pôdohospodárstva
minister dopravy, pôľt a telekomunikácií
minister životného prostredia
prednosta Krajského úradu v Trenčíne
prednosta Okresného úradu v Myjave
prednosta Okresného úradu v Trenčíne

Na vedomie:

predseda Národnej rady Slovenskej republiky

starosta obce Vrbovce
starosta obce Horné Srnie

Príloha 1
uznesenia vlády SR
č. 397/1997

- 2 -

- 3 -

- 4 -

príloha je použitá z predloženého materiálu

Príloha 2
uznesenia vlády SR
č. 379/1997

príloha je použitá z predloženého materiálu

- 2 -

Příloha č. 9

Rozhodnutí o změně názvu části obce U Sabotů (změněno na Šance)

mate na
rdome

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SEKCIA VEREJNEJ SPRÁVY

sekcia verejnej správy
203-98/03071

Bratislava 19. júna 1998

Obecný úrad Vrbovce	
Číslo: 30 VI 1048	Vypracuje: <i>[signature]</i>
Číslo: 447	Prílohy: <i>[signature]</i>

ROZHODNUTIE

o určení názvu části obce

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky **určuje** podľa § 4 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1996 Z.z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky novej časti obce Vrbovce, vytvorenej podľa rozhodnutia Krajského úradu v Trenčíne názov

ŠANCE

s účinnosťou od 1. júla 1998.

O d ô v o d n e n i e

Podľa Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o spoločnej štátnej hranici, ktorá nadobudla platnosť 25. júla 1997, bola v dôsledku zmeny priebehu štátnej hranice pričlenená k územia obce Vrbovce, okres Myjava, Trenčiansky kraj plocha štátneho územia Slovenskej republiky o výmere 484924 m², na ktorej žije 132 obyvateľov. Názov lokality v Českej republike a jej pracovný názov počas rozhraničovacích prác bol „osada U Sabotů - U Sabotov“.

Nakoľko v obci Vrbovce jedna lokalita s názvom u Sabotov existuje, podporila obec Vrbovce žiadosť obyvateľov novej lokality o zmenu názvu na historicky doložený názov Šance a na vytvorenie samostatnej časti obce z tohto územia a požiadala Krajský úrad v Trenčíne a Ministerstvo vnútra SR o vykonanie týchto územných zmien.

Po vykonaní územnej zmeny sa obec Vrbovce člení na časti obce 1. Šance, 2. Vrbovce.
Túto zmenu oznámi Ministerstvo vnútra SR vo Vestníku vlády Slovenskej republiky.

[signature]
JUDr. Zuzana Majerčová
poverená vedením odboru
všeobecnej vnútornej správy

TELEFÓN: 07 - 2065/ 11 11
FAX: 07 - 233 175

ADRESA:
DRIEŇOVÁ 22
812 72 BRATISLAVA

IČO: 1518 66

(Rozhodnutie o určení názvu části obce podle zákona č. 221/1996 Z.z. ze dne 19. 6. 1998)